

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno**

**Kriminalita národnostních menšin a jejich prevence
z hlediska práce Policie ČR**

Bakalářská práce

Vypracoval: Michal Kroutil

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Souček

Brno 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Kriminalita národnostních menšin a jejich prevence z hlediska práce Policie ČR“ zpracoval samostatně za použití literatury uvedené v seznamu použité literatury.

Tištěná i elektronická podoba práce jsou totožné.

Praha 15. dubna 2012

Poděkování

Tímto bych velice rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Součkovi za jeho pomoc a ochotu, se kterou se mi věnoval v průběhu celého zpracování mé bakalářské práce, což bylo v řádu několika měsíců. Díky jeho cenným připomínkám, úvahám a korekturám se mi dobře pracovalo.

Obsah

Obsah	5
Úvod.....	6
1. Kriminalita v České republice.....	7
1.1 Prevence kriminality obecně – jednotlivé formy prevence.....	9
1.2 Bezpečnostní situace v České republice	13
1.3 Výchova, rodina a kriminalita.....	14
Závěr kapitoly	15
2. Kriminalita národnostních menšin	16
2.1. Romská populace v ČR.....	18
2.2 Ukrajinci v České republice.....	21
2.3 Vietnamci v České republice	24
2.4 Albánci v České republice	29
Závěr kapitoly	33
3. Policie České republiky a prevence	34
3.1 Strategie pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro období 2008 až 2012.....	34
Závěr kapitoly	42
4. Praktická část	44
4.1 Přednáška	44
4.2 Průzkum prováděný mezi preventisty PČR	45
Závěr	52
Resumé.....	54
Anotace	55
Anotation.....	55
Použitá literatura:	56
Přílohy:.....	59

Úvod

Bakalářská práce bude členěna do čtyř kapitol, kapitola první se bude věnovat prevenci kriminality, budou zde uvedeny její jednotlivé formy, zmíněna bude i role výchovy. V této kapitole bude pozornost zaměřena i na současnou bezpečnostní situaci v naší republice.

Kapitola druhá bude zahrnovat informace ke konkrétním formám trestné činnosti, které se dopouštějí národnostní menšiny, konkrétně Romové, Ukrajinci, Vietnamci a Albánci. V souvislosti s tím zde budou i informace o těchto národnostních menšinách. Smyslem zde rozhodně nebudu jen kriminalizovat jejich jednání, spíše se pokusit přičinám, proč páchají trestnou činnost, alespoň částečně porozumět.

Kapitola třetí bude věnována konkrétní činnosti Policie České republiky v rámci prevence trestné činnosti národnostních menšin. V rámci uvedeného budou zmiňovány především příslušné strategie prevence kriminality pro minulá, současná, ale i budoucí období.

Kapitola čtvrtá bude tvořit praktickou část bakalářské práce, v rámci kapitoly bude zmíněna praktická činnost preventisty na základní škole, dále bude vyhodnocen dotazník průzkumu mezi pracovníky Policie ČR zařazených na místech preventistů, dotazník bude anonymní.

Smyslem a cílem práce bude pokusit se najít odpověď na otázku, proč se členové té které národnosti menšiny dopouštějí specifické trestné činnosti. Neméně důležitým cílem bude zjistit prostřednictvím průzkumu, byť mezi úzkým vzorkem policistů, jejich konkrétní názory na fungování prevence u PČR a rovněž jejich názor na smysluplnost preventivní činnosti zaměřené na národnostní menšiny. Dotazník použitý v tomto výzkumu bude součástí přílohy bakalářské práce. V práci budou použity tabulky pro lepší názornost.

1. Kriminalita v České republice

Tato kapitola bude věnována problematice kriminality v naší republice. Také zde bude zmíněna prevence kriminality a její jednotlivé formy. V neposlední řadě se zde bude velmi stručně hovořit o současné bezpečnostní situaci v ČR. Pozornost bude věnována i problematice výchovy a jejího vlivu na pozdější vývoj osobnosti člověka. Nejen v rámci této kapitoly, ale v celé bakalářské práci se přitom vychází z myšlenky, která je často zmiňována, přesto tak neztrácí nic ze své aktuálnosti, totiž to, že *prevence se musí vyplatit*, tedy kvalitní prevence vyjde ve všech ohledech daleko příznivěji, nežli následné napravování způsobených škod právě trestnou činností.

Nejdříve považuji za vhodné se zmínit o kriminalitě obecně. Přitom se bude vycházet z definice, která uvádí, že „*kriminalita je sociálně-patologický jev, který doprovází lidskou společnost a spolu s jejím vývojem se mění i její jevové formy*“.¹

Autorky (Zoubková, Moulisová) dále rozlišují dvě základní definice kriminality:

a) legální (juristické) pojetí kriminality – v tomto pojetí je pohled na kriminalitu stejný jako trestně právní pojetí, tudíž na kriminalitu je zde nahlíženo jako na jednání, které je v praxi trestním právem posuzováno jako trestná činnost. Kriminalitou je zde páchaní trestné činnosti, tedy jednání, které je protiprávní a jeho jednotlivé delikty jsou obsaženy v příslušných ustanoveních trestního zákoníku. Přitom teorie práva rozlišuje dva základní přístupy v tvorbě právních norem a tedy k pojímání zločinu, jedná se o *přirozené právo* – zde se vychází z přírody, jako přirozené zločiny jsou chápána taková jednání, která jsou ve všech společnostech považována za trestné činy – např. vražda, znásilnění. Druhý přístup je *pozitivní právo*, které za trestné činy považuje jednání, které je pro společnost nepřijatelné, tudíž zakázané.

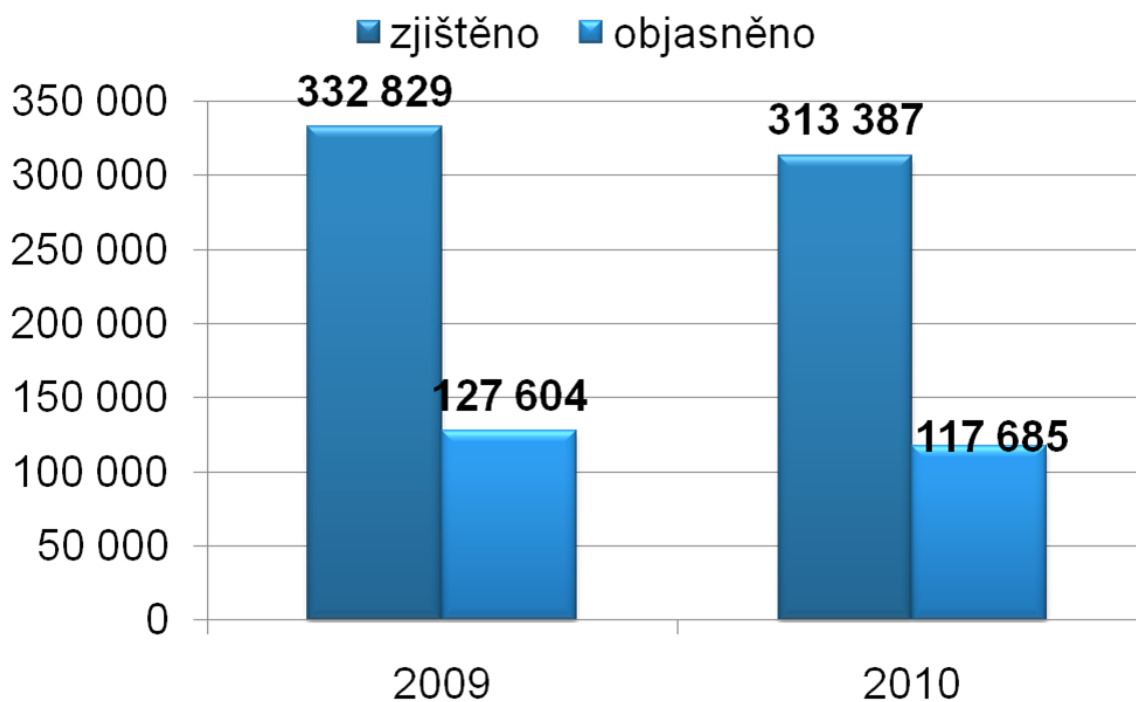
b) sociologické pojetí kriminality – jedná se o daleko širší pojetí, na kriminalitu nahlíží nezávisle na trestním právem, přitom se zajímá o příčiny kriminality, které dává do souvislosti se sociálními jevy.

Formy páchané kriminality jsou samozřejmě v naší republice značně rozmanité, byť je nezpochybnitelným faktem ta skutečnost, že v první řadě vede majetková trestná činnost, ať již v oblasti hospodářské či obecné kriminality. Samotné rozlišování, které trestné činy je možno zahrnout pod hospodářskou trestnou činnost a které pod obecnou

¹ Zoubková, I. Moulisová, M. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Trivis, 2004, s. 13

kriminalitu, je sice obsaženo v jednotlivých ustanoveních zvláštní části trestního zákoníku, ovšem u některých trestných činů, resp. přečinů či zločinů je tato hranice ne zcela jasná. Přitom majetková trestná činnost vykazuje trvale nejnižší míru objasněnosti.

Tabulka č. 1 – Celková kriminalita v ČR v letech 2009 a 2010:

Zdroj: webové stránky mvcr.cz

Jak je z této tabulky č. 1 patrné, došlo k poklesu registrované kriminality, logicky ovšem také objasněnosti. Otázkou zůstává, kolik trestných činů nebylo vůbec oznámeno a nemohlo tak být OČTŘ (orgány činnými v trestním řízení) registrováno a šetřeno.

K 31. 12. 2010 jsou ve srovnání s rokem 2009 hmotné škody nižší o 7,3% (24 103 927 tis. Kč, -1 908 669 tis. Kč). K nejvyššímu nárůstu hmotných škod k 31. 12. 2010 došlo v Krajském ředitelství policie (dále jen KŘP) Ústeckého kraje (1 944 068 tis. Kč, + 572 504 tis. Kč, + 41,7 %). Nejvyšší hmotné škody evidují v Krajském ředitelství policie (KŘP) hl. m. Prahy (7 979 569 tis. Kč, - 694 649 tis. Kč, - 8,0 %).

Tabulka č.2 - Srovnání jednotlivých druhů trestné činnosti v roce 2009 a 2010

Druh trestné činnosti	2009	2010	Rozdíl v počtu	Rozdíl v procentech
Násilná TČ	16887	18073	1186	7 %
Mravnostní TČ	1730	1811	81	4,70 %
Majetková TČ	212168	203717	-8451	- 4 %
Hospodářská TČ	29774	28371	-1403	- 4,70 %
Ostatní TČ	19190	25437	6247	32,60 %
Zbývající TČ	53056	35960	-17096	- 32,20 %

Zdroj: webové stránky mvcr.cz

Dále je vhodné zmínit několik důležitých termínů a to: příčiny kriminality, podmínky kriminality a kriminogenní faktory, vychází se přitom z metodiky, tak jak je uvedena v kriminologii.

Za příčinu kriminality lze považovat takový jev, který může v konkrétním případě vyvolat záměr, pohnutku, motivaci spáchat trestný čin u úmyslných trestných činů nebo které vyvolávají nezodpovědnost u nedbalostních deliktů.²

Pokud se bude dále hovořit o podmínkách kriminality, tak se v tomto případě jedná o situace, které usnadňují příčině její působení. Mezi podmínkou a příčinou existuje vztah, kdy se vzájemně doplňují.

Kriminogenní faktory představují pojem nejširší, jedná se o rizikové činitele (podmínky, příčiny, pohnutky, motivace) – jevy, které páchaní trestných činů vyvolávají, usnadňují nebo podporují. V kriminologické praxi je uváděno několik stovek kriminogenních faktorů, kdy se rozlišují např. dle úrovně, rozsahu, místa, času, délky trvání.

1.1 Prevence kriminality obecně – jednotlivé formy prevence

Prevence kriminality představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním. Do prevence kriminality tak náležejí – v našem pojetí – veškeré aktivity směřující k předcházení páchaní trestných činů, k snižování jejich výskytu cestou zamezení páchaní nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů (kriminogenních faktorů). Patří sem opatření, jejichž cílem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení

² Zoubková, I. Moulisová, M. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Trivis, 2004, s. 14

*kriminogenních příležitostí nebo působením na potencionální pachatele a oběti trestných činů.*³

Pro lepší dokreslení toho, co je prevencí kriminality, je vhodné uvést více definicí, neboť v mnoha případech platí co autor, to názor, a definice se v některých případech liší, byť to podstatné zůstává stejné.

*Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí.*⁴

Pokud budeme dále hovořit o klasifikaci prevence kriminality, je možné jako prvé uvést dělení na členění preventivních strategií na **přímé**, které jsou bezprostředně zaměřeny proti kriminalitě, a **nepřímé** strategie, kdy jejich primárním cílem je celkové zkvalitnění životních podmínek, přičemž jejich samotný efekt v podobě omezení kriminality je až následný, sekundární.

Dále je možné rozdělit prevenci kriminality z obsahového hlediska na tyto tři formy:

- **sociální prevence** – tato forma prevence je zaměřena na sociální faktory kriminality,
- **situační prevence** – je zaměřena na kriminogenní situace, tj. na zmenšování počtu příležitostí k páchaní trestných činů,
- **prevence viktimmnosti** – v případě této formy prevence se jedná o to, že je zaměřena na potencionální oběti trestných činů.

Dalším možným dělením je rozdělení preventivních aktivit podle okruhu adresátů, kterým jsou určena:

- **primární** – tento druh prevence je určen pro předem neurčený okruh osob, jedná se o celou společnost,

³ Zapletal, J. a kolektiv. Prevence kriminality, Praha: PA ČR, 2008, s. 8

⁴ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

- **sekundární** – jedná se o aktivity, které jsou cílené na potenciální osoby pachatelů a jejich potenciální oběti,

- **terciární** – rovněž je zaměřena na pachatele a oběti v zájmu prevence recidivy.

Mezi další členění je možné uvést dělení prevence kriminality z časového hlediska, byť toto není v praxi tak často používané, jedná se o:

- **prevence predeliktní** – tedy před spácháním trestného činu,

- **postdelikttní** – tato přichází tak, aby bylo zabráněno spáchání dalšího trestného činu.

V literatuře bývá uváděno starší členění prevence kriminality na **obecnou**, kdy obecnou prevencí bylo tehdy chápáno samotné budování tehdejší, tedy socialistické společnosti, a **speciální prevence**, která představovala různé aktivity, jenž měly zabránit podmínkám podporujícím trestnou činnost.

Z různých hledisek je také možno členit jednotlivé druhy preventivních opatření a to na :

- ▶ **opatření organizační** – jedná se např. o zřízení krizového centra pro ohrožené děti,

- ▶ **opatření technické** – např. kvalitní zabezpečení majetku – domů a automobilů,

- ▶ **opatření personální** – pověření pouze prověřených lidí odpovědnou činností,

- ▶ **opatření výchovná** – osvěta na úseku drogové kriminality mezi mládeží, atd..

Samozřejmě nelze opomenout tu skutečnost, že prevence je rozvíjena na různých úrovních, měřítkách a to místním (lokálním), regionálním a celostátním. Důležitou skutečností je, že mnoho preventivních programů je zpracováváno na místní, tedy lokální úrovni, nazývané **komunální prevencí**.

Uvedená dělení a jednotlivé druhy prevence, která jsou uvedena v předchozí části této kapitoly, patří mezi základní formy. Mezi další formy prevence sem dle mého názoru lze zařadit i problematiku **generální** a **speciální prevence**. Zde však dochází k zapojování prostředků trestního práva, nejedná se tedy jen o prevenci, která je prováděna pouze pomocí mimoprávních prostředků. Domnívám se však, že v dnešní době, zejména v souvislosti s přijetím z. č. 218/2003 Sb. O soudnictví ve věcech mládeže a s novým trestním zákoníkem nelze prevenci realizovat, aniž by byly zcela vyloučeny právě trestně-právní prostředky, byť to může v některých případech vést k určité represí, což tvoří protipól zmiňované prevence. **Generální prevence** představuje kriminálně preventivní působení na celou společnost prostřednictvím prostředků trestního práva (pohrůžka tresty, ukládání a výkon trestů a ochranných opatření).

Speciální prevence pak zahrnuje působení trestněprávními prostředky na kriminálního jedince s cílem odvrátit jej od spáchání dalšího trestného činu, tj. od recidivy.

Je tedy zřejmé, že je možné odlišit užší pojetí prevence kriminality, kdy se vychází z toho, že toto pojetí je samostatné, odlišné od represivního přístupu a strategií, a pojetí širší, které operuje i s kriminálně preventivními aspekty trestněprávních prostředků kontroly kriminality. Jak již bylo uvedeno, považuji za jedinou možnou alternativu pojetí širší, které v sobě zahrnuje i trestně právní prvky. Abych byl zcela objektivní, je to mimo jiné pravděpodobně zapříčiněno mým skoro jedenáctiletým působením u Policie České republiky. Dle mého názoru nemůže být prevence kriminality osamostatněna a musí být v provázanosti s předpisy, především těmi upravujícími trestní problematiku. Sem lze samozřejmě zahrnout i problematiku páchaní přestupků a jiných správních deliktů, neboť se domnívám, že nepostihování drobností a nezáměr o tyto „drobnosti“ v případě prevence kriminality může mít nedozírné následky. Neboť právě z určitých neřešených malých problémů poté vznikají problémy velké.

Další dělení prevence kriminality:

Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, dochází zde k rozdělení prevence kriminality na tři složky a to: sociální prevenci, sekundární a prevenci viktimmnosti.

a) Sociální prevence – tento druh prevence je zaměřen k sociálním příčinám zločinnosti. Právě tento druh prevence vychází z předpokladu, že pokud je sociální prostředí, ve kterém se konkrétní jedinec pohybuje v pořádku, lze předpokládat, že se takový člověk trestného činu, popř. jiného protiprávního jednání nedopustí. Velký vliv je zde přisuzován roli rodiny, výchovným institucím, jako např. škole a rovněž tak i zaměstnání. Lze tedy konstatovat, že opatření sociální prevence z větší části spadají do oblasti sociální politiky a omezení kriminality není jejich výslovně stanoveným cílem, jedná se tedy o nepřímou kriminální strategii.

b) Situační prevence – tento druh prevence vychází z myšlenky, že lidé se rozhodují, zda se dopustí trestné činnosti tím způsobem, že toto rozhodnutí je ovlivněno zmiňovanými situačními faktory. Smyslem tohoto druhu prevence je uskutečnit to, aby spáchání trestného činu bylo obtížné a aby se tento čin pachateli tzv. „nevyplatil“.

Jednoduše řečeno, aby riziko bylo maximální a případný požitek (zisk) minimální. Situační prevence se na rozdíl od sociální prevence zaměřuje přímo na samotný trestný čin, jedná se o přímou strategii prevence kriminality.

c) Prevence viktimnosti – cílem je, aby se člověk nestal obětí trestného činu, smyslem je příprava lidí na osvojení si a uplatňování preventivních opatření, kterými by osoby mohly snížit své ohrožení kriminalitou. Lze sem zařadit různé tiskové materiály, které jsou např. vydávány Ministerstvem vnitra ČR.

1. 2 Bezpečnostní situace v České republice

Asi není třeba zvláště zmiňovat tu skutečnost, že situace, která se týká kriminality národnostních menšin v naší republice, především problematiky rómské kriminality, není příliš radostná. Události posledních týdnů a dnů, které se odehrávaly převážně na severu ČR, to jen potvrzují. Osobně považuji za zásadní a negativní tu skutečnost, že dle současné právní úpravy nemůže být kriminalita národnostních menšin v policejních statistikách zvlášť vykazována. Tento fakt je sice zdůvodňován tím, že by při zveřejňování docházelo k diskriminaci právě určitých národnostních menšin. Jen pro ilustraci uvádím několik částí článků, které jsou k dané problematice k dispozici:

Zhruba 300 lidí dorazilo ve Varnsdorfu na akci nazvanou Demonstrace proti občanům, kteří poškozují město Varnsdorf. Po krátkém úvodním projevu se vydali k ubytovně Sport, kde bydlí Romové. Dav se cestou rozrostl na 500 lidí. Policisté jim ale proniknout k ubytovně zabránili. Po šesté hodině večer se lidé začali rozcházet domů.⁵

Napětí mezi starousedlíky a Romy se na Šluknovsku vyostřilo v polovině srpna. Situace se vyhrotila poté, co pětice mladistvých Romů údajně zaútočila mačetami na osazenstvo hery v Novém Boru na Českolipsku. O 14 dnů později pak prý zaútočila skupina až 20 Romů na mnohem menší skupinku obyvatel v Rumburku. Místní od té doby pravidelně organizují protiromské demonstrace a někdy se k nim připojují extremistická hnutí.⁶

⁵http://zpravy.idnes.cz/ve-varnsdorfu-demonstrovaly-stovky-lidi-vydaly-se-k-ubytovne-romu-1pe-domaci.aspx?c=A110902_144655_usti-zpravy_alh

⁶http://usti.idnes.cz/policejni-posily-na-sluknovsku-mohou-letos-vyjit-na-113-milionu-pv2-/usti-zpravy.aspx?c=A110930_205109_usti-zpravy_zep

Mimořádná bezpečnostní opatření kvůli napjaté situaci ve Šluknovském výběžku stojí policii denně 890 tisíc korun, manévry zatím vyšly na 27,9 milionu korun. Náklady na celou akci by se do konce roku mohly vyšplhat až na 113 milionů.⁷

Jak je z výše uvedeného evidentní, problematika rasových nepokojů a především kriminality národnostních menšin, v tomto případě romská kriminalita, se opět stává značným problémem. Mimo jiné této problematice bude věnována následující část bakalářské práce.

1.3 Výchova, rodina a kriminalita

Je zřejmé, že výchova člověka má velmi zásadní vliv na jeho budoucí chování, samozřejmě ovlivňuje i jeho případné nežádoucí vybočení ze společensky akceptovaného jednání, kdy jedinec páchá protiprávní jednání, v tomto případě trestnou činnost, přitom je relativně lhostejné, do jaké národnostní menšiny, či naopak většiny patří.

Výchova se jeví jako regulování, záměrné a cílené vstupování do celoživotního procesu zespolčenšťování jedince, probíhající v jistém konkrétním kulturně společenském systému.⁸

Veškerý obsah výchovy se odvíjí na jedné straně od systému věd, úrovně vědění v dané společnosti (determinanta vzdělání), na druhé straně právě od systému hodnoty (determinanta výchovy charakteru). Vedle hodnot přírodních se i na konci 20. století jeví jako podstatné hodnoty sociální, jež jsou projevem vztahu člověka k druhým lidem. Lze říci, že výchova a její obsah je výrazně determinován společensko-kulturními podmínkami, celkovou úrovní dané společnosti.⁹

Je nutné zmínit, že v resortu školství došlo k zavedení institutu asistenta třídního učitele pro práci s dětmi ze sociokulturně znevýhodněného prostředí (především se jedná o asistenty romské). Romští asistenti mohou pomoci odbourat různé bariéry, např. jazykovou, vedou dítě k vytvoření nutných školních návyků, pomáhají rozvíjet aktivity dětí ve volném čase.

⁷http://usti.idnes.cz/policejni-posily-na-sluknovsku-mohou-letos-vyjit-na-113-milionu-pv2-/usti-zpravy.aspx?c=A110930_205109_usti-zpravy_zep

⁸ Kraus, B., Poláčková, V. a kol. Člověk – prostředí – výchova, K otázkám sociální pedagogiky, Brno: 2001, s. 41

⁹ Kraus, B., Poláčková, V. a kol. Člověk – prostředí – výchova, K otázkám sociální pedagogiky, Brno: 2001, s. 47

V oblasti přípravy romských asistentů působí ve spolupráci s řediteli škol, školskými úřady i nevládní organizace, např. nadace Nová škola a dále občanské sdružení Proxima sociale a další. Při některých školských úřadech dále vznikl institut protidrogového koordinátora, přičemž jeho hlavním posláním je podílet se ve spolupráci se školami na různých projektech drogové prevence, mapovat, podporovat a koordinovat preventivní aktivity dalších institucí, v rámci tohoto institutu však dochází průběžně ke změnám.

Je tedy zřejmé, že v žádném případě nelze podceňovat vliv rodiny a školy, jako naprosto zásadních prvků, které formují budoucí osobnost jedince.

Závěr kapitoly

Tato kapitola byla věnována informacím, které se týkají obecně kriminality v naší republice, bylo zde provedeno stručné srovnání a zhodnocení let 2009 a 2010. Dále zde byly uvedeny základní informace k jednotlivým druhům prevence kriminality. Velmi stručně byla zmíněna nelehká situace, ve které se nyní nachází města na severu naší republiky, především v souvislosti s kriminalitou národnostních menšin.

2. Kriminalita národnostních menšin

*Společnosti se skládají z menšin. Každý náleží k nějaké menšině, ba k několika menšinám najednou. Bez ohledu na to, do jaké míry je organizace té které společnosti monolitní či nakolik je homogenní její populace, stále budou v každé společnosti existovat menšiny, vyžadující zvláštní zacházení.*¹⁰ Jak je zřejmé z tohoto úvodu, tak tato kapitola se bude věnovat přímo kriminalitě národnostních menšin, přičemž v úvodu bude vysvětlen pojem menšina, budou zvýrazněna specifika různých národnostních menšin, které se v naší republice vyskytují. Jednotlivým národnostním menšinám budou věnovány samostatné podkapitoly. Cílem není negativně zviditelnit jejich kriminalitu, ale snaha zkusit porozumět příčinám páchaní trestné činnosti právě příslušníky menšin.

Bude-li tato práce dále pojednávat o národnostních menšinách, je nutné uvést, že tento pojem je synonymem pro menšiny etnické.

Přítom etnická menšina je např. definována takto:“ minoritní skupina občanů státu, které spojuje společný rodový a rasový původ, národnost, historické zkušenosti, náboženství, sociální a kulturní znaky, především jazyk, obyčeje, tradice, sociální rituály, tabu, životní styl, motivační a hodnotové struktury, mentalita i psychické zvláštnosti.¹¹

*Na území státu lze rozlišit jednak tradiční etnické (národnostní) menšiny, jejichž členové historicky mají státní občanství a jednak menšiny nové, které ve státě pobývají přechodně, byť i třeba po dlouho dobu, avšak jejichž členové nemají státní občanství, a jsou tedy z právního hlediska cizinci.*¹²

Je tedy zřejmé, že rozdíly mezi majoritní populací, tedy původními obyvateli České republiky a některými menšinami je velmi zásadní, což bohužel způsobuje mnohá negativa, která se netýkají jen páchaní trestné činnosti. Cílem této práce není se zaobírat pozitivy, která mohou národnostní (etnické) menšiny do naší společnosti přinést, ani tím, že jejich příslušníci se mnohdy stávají poškozenými, kdy pro svou příslušnost k menšině, barvu pleti a celkovému vzhledu jsou napadáni pachateli rasových útoků. Smyslem je poukázat na trestnou činnost, kterou páchají sami, byť jejich pohnutky mohou být často rozdílné a v mnoha případech i relativně ospravedlnitelné, neboť jejich kultura takové chování nepovažuje za protiprávní.

¹⁰ GABAL, I. a kolektiv. Etnické menšiny ve střední Evropě. G plus G. Praha 1999. s. 25

¹¹ http://slovník-cizich.slov.abz.cz/web/hledat?typ_hledani=slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=etnick%E1+men%B9ina

¹² MOULISOVÁ, M. Kriminalita etnických menšin a cizinců. PA ČR Praze. Praha: 2010, s.7

Druhou stranou samozřejmě zůstává to, že pokud chtějí žít v cizí společnosti jako slušní lidé, musí znát její zvyklosti a dodržovat její zákony.

Dotazem na pracovníky PČR na příslušných preventivně informačních skupinách bylo zjištěno, že vzhledem k současné legislativě nelze zvláště vykazovat zjištěnou trestnou činnost různých národnostních menšin, přesto však jednotlivé národnostní menšiny páchají často rozdílnou trestnou činnost a tomu budou věnovány následující podkapitoly této bakalářské práce (trestnou činnost cizinců lze vykazovat i dle jejich státní příslušnosti).

Tabulka č. 3 – Podíl kriminality cizinců na objasněných skutcích

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
%	6,9	7,1	6,8	6,4	6,8	7,2	5,7	4,7
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
%	5,2	6,0	6,4	5,9	6,1	6,4	7,0	6,7

Zdroj: Moulisová, M. I. Kriminalita národnostních menšin, s. 18

Tabulka č. 3 informuje o podílu zjištěné kriminality cizinců na všech objasněných skutcích v ČR v letech 1994 – 2009, průměr zde vychází 6,3 %. Průměr cizinců na celkově objasněné kriminalitě České republiky vychází vyšší, nežli je podíl našich občanů. Lze však vycházet z toho, že cizinci, alespoň některé skupiny, jsou více monitorovány policií a tak může být jejich případná trestná činnost snáze odhalitelná.

V tabulce č. 4 je uvedena trestná činnost cizinců v letech 1994 – 2009, jedná se o zjištěnou a posléze stíhanou trestnou činnost, tedy případy, kdy byl policií zvolen postup ve smyslu ustanovení § 160 tr. řádu a následující (zahájení trestního stíhání konkrétní osoby).

Tabulka č. 4 – Trestná činnost cizinců

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Zjištěná	9028	7729	11544	11200	12935	14192	10098	8073
Stíhaná	7215	7167	7181	6981	7698	7491	7261	6166
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zjištěná	8014	8618	9028	8353	8529	9262	9720	9512
Stíhaná	6238	6923	7215	6994	7284	8179	8572	8362

Zdroj: Zdroj: Moulisová, M. Kriminalita národnostních menšin, s. 19

Dále lze ze zjištěných údajů uvést, že procento z celkového počtu cizinců, kteří se dopustili trestné činnosti, resp. objasněné trestné činnosti se v letech 1994 – 2009 se pohybovalo v rozmezí od 2,2 do 8,7 %, počet stíhaných cizinců byl v tomto časovém období v rozmezí od 1,9 do 6,9 %.

2.1. Romská populace v ČR

*Víme o nich pramálo. Žalostně málo. Často méně než o mnohých obyvatelích nějakého ostrůvku v dalekém Tichomoří. A přitom žijí zde. Jsou naši spoluobčané.*¹³

*Předkové Romů, kteří dnes žijí v České republice (až na nevelkou skupinu olašských Romů), byli usazeni nejpozději koncem 17. století v různých částech Evropy. Také moravští Romové se usadili na Uherskobrodsku kolem roku 1750. Čeští Romové převážně kočovali ještě počátkem 20. století. Většina českých a moravských Romů zahynula v době druhé světové války ve vyhlazovacích táborech.*¹⁴

Jak je tedy uvedeno, smutnou skutečností zůstává to, že po druhé světové válce zůstalo v tehdejších Čechách a Moravě cca 600 Romů, spousta jich předtím zahynula v koncentračních táborech, proto většina Romů, kteří dnes v České republice žijí, přišla ze Slovenska v letech 1945 až 1993. Z toho často pramení i to, že mnoho Romů, především těch starších, hovoří jen slovensky a česky se domluví jen s obtížemi, byť u nás často žijí již řadu let. Odborníci konstatují, že pro Romy má život nejvyšší hodnotu, často nedovedou však vůbec plánovat, žijí převážně jen minulostí a přítomností. Samotné peníze, které jsou v dnešní době pro život bezpodmínečně

¹³ Romové – reflexe problému (Soubor textů k romské problematice). Sofis. Praha 1997, s. 12

¹⁴ Šišková, T. Menšiny a migranti v České republice. Portál, Praha 2001, s. 119

nutné, tak stojí v hodnotovém žebříčku této etnické skupiny na vysokém místě. Základní jednotkou romské společnosti je rodina, přičemž zde dochází k častému soužití několika generací na jednom místě, z toho samozřejmě často vyplývají nejen pozitiva, ale rovněž negativa. Výrazem prestiže Romů je obecně mít hodně dětí, především synů, což v očích Romů značí fyzickou sílu rodiny.

Je zřejmé, že národnostní menšiny mají ve společnosti méně výhodné postavení i co se týče pohledu majoritní společnosti na jejich kriminalitu, neboť jsou více veřejnostní vnímány a páchání jejich trestné činnosti je často zveličováno. Přes uváděná fakta je prokázáno, že etnické menšiny, nejinak je tomu u romské populace, mají větší sklon k páchání trestné činnosti.

Zajímavou se jeví skutečnosti, které hovoří o dostupnosti dat o kriminalitě Romů: *Velice citlivou otázkou je uvádění dat o kriminalitě Romů. Některé země je uvádějí (např. Slovensko), jiné nikoli, popř. je to svázáno s různými omezeními. U nás byla tato data do roku 1993 zjistitelná z policejní statistiky, poté byla utajována a prakticky nepřístupná. Nicméně bylo možné získat pro účely odborného vhledu a z něj vyplývajících preventivních doporučení podklady pro kvalifikované odhady. V roce 2003 však v souvislosti se zákonem o ochraně osobních údajů byly i tyto podklady ze statistiky vymazány.*¹⁵

Lze konstatovat, že neznalost těchto dat rozhodně neprospěje snahám o zlepšení bezpečnostní situace v naší republice, neboť při poznání romské kriminality je možné hledat příčiny a nacházet poté způsoby, jak tyto příčiny odstranit a zabránit rozvoji páchání trestné činnosti obecně. Je samozřejmě nutné, aby s takto získanými údaji pracovali jen odborníci a jen ti by pak měli podávat informovaný rozbor těchto zjištěných informací. Cílem samozřejmě není použít tato data proti Romům jako diskriminační faktor, nýbrž snažit se takto regulovat kriminalitu, což by mělo být cílem všech slušných lidí.

2.1.1 Kriminalita Romů

Podíl romských pachatelů na stíhaných osobách populace ČR doznal od roku 1989 prudkého nárůstu do roku 1991, kdy byl výrazně nejvyšší, téměř 15 %, Poté nastal

¹⁵ Šišková, T. Menšiny a migranti v České republice, Portál, Praha 2001, s. 158

*rychlý pokles, který posléze mírně pokračovat až do roku 1999. Podle kvalifikovaného odhadu se v posledních letech pohyboval kolem 10 %.*¹⁶

Rozhodně však v žádném případě nelze podcenit to, že podíl romské mládeže na kriminalitě je vysoký, nelze však opominout ten fakt, že samotný podíl mládeže a dětí je v romské populaci proporcionálně mnohem vyšší nežli v celé populaci České republiky. Ze všech dětských pachatelů je přibližně každé třetí až čtvrté dítě romského původu. Jedna z příčin však může být to, že děti do 15ti let věku nejsou trestně odpovědné, čehož někteří Romové využívají. V letech 1990 až 1999 byl tento podíl odhadován v rozmezí od cca 26 % do 33 %. Podíl romských mladistvých pachatelů se odhaduje v letech od 1990 do 1999 v úrovni od cca 11 do 21 %. Varujícím faktem je to, že u romské mládeže se neustále zvyšuje její závislost na drogách, což samozřejmě souvisí s rozvojem páchaní trestné činnosti a ztrátou pozitivních hodnot, které jsou v této společnosti po řadu let budovány. V této souvislosti se hovoří o tzv. "opatřovací kriminalitě". Netřeba zmiňovat drobné krádeže v obchodech, vloupání do motorových vozidel, či stále rozšířenější násilnou kriminalitu, kam v tomto ohledu patří především loupeže.

2.1.2 Majetková kriminalita

Asi netřeba zdůrazňovat tu obecně známou skutečnost, že Romové mají velice vysoký podíl na specifickém druhu majetkové trestné činnosti, kam lze zařadit kapesní krádeže, odborný odhad hovoří o cca 40 % zastoupení romských pachatelů v této kategorii. Někteří zkušení praktikové z řad kriminální policie z Prahy však hovoří o jejich daleko vyšším zastoupení. Oproti tomu hospodářská trestná činnost, kterou lze v obecné rovině pod majetkovou kriminalitu zahrnout, představuje jen skutečný okraj zájmu romských pachatelů (pozn.: zde lze spekulovat o tom, že zde hraje roli i odpovídající vzdělání, které je pro pachatele hospodářské trestné činnosti většinou nezbytností).

¹⁶ Šišková, T. Menšiny a migranti v České republice, Portál, Praha 2001, s. 159

2.1.3 Mravností kriminalita

Statistiky uvádějí, že mravnostní kriminalita představuje z celku kriminality jen něco kolem jednoho procenta, zde je ovšem nutné zmínit skutečně vysokou míru latence. Opět lze použít jen kvalifikovaný odhad, který uvádí, že Romové se na tomto druhu kriminality podílejí v úrovni od cca 14 do 21 %. Romskými pachateli je v této souvislosti nejčastěji páchán trestný čin kuplířství, kde je jejich podíl až cca 40 %. V případě trestného činu znásilnění však dle zjištěného podíl romských pachatelů klesá a tvoří cca 11 až 13 % (opět jen odhad).

2.1.4 Násilná kriminalita

Dle zjištěného násilná kriminalita Romů, alespoň v období 1990 až 1999, klesla a posléze stagnovala, podíl romských pachatelů je uváděn na úrovni cca 13 %. Nejvíce se romští pachatelé dopouštějí loupeží, v tomto případě tvoří jejich zastoupení cca ¼ z celkového objemu pachatelů, skutečně alarmující je však to, že se na loupežích ve značné míře podílejí romské děti a mladiství.

2.2 Ukrajinci v České republice

Samotní Ukrajinci se přihlásili jako etnikum ke svému jménu až na přelomu 19. a 20. století, předtím byli označováni jako Rusíni, popř. jako Malorusové, kořeny přítomnosti Ukrajinců na našem území sahají do minulosti, jejich počet se však zvýšil až po roce 1914, kdy v období 1. světové války bojovali na obou válčících stranách. Nová československá republika se postavila k potřebám Ukrajinců velmi štědře, došlo k založení hned několika vysokých ukrajinských škol, Praha se tak stala nejen důležitým ukrajinským centrem, ale působily zde i ukrajinské divadelní sbory, spisovatelé. K radikální změně došlo ihned po květnu 1945, kdy byly zbylé vysoké školy zrušeny, k dalšímu rušení docházelo v roce 1948, historikové uvádějí, že nejhorší ránu pro ukrajinskou menšinu u nás znamenalo zrušení Muzea osvobozovacího boje Ukrajiny v Praze na Pankráci, které obsahovalo bohaté sbírky písemností i různých muzeálií a bylo realizováno pouze z ukrajinských finančních prostředků.

Ukrajina vyhlásila samostatnost 24. srpna 1991, v zemi žije cca 47 mil. obyvatel, z toho 77,5 % tvoří Ukrajinci, hlavní město představuje Kyjev se 3 miliony obyvatel,

převážná část obyvatel vyznává pravoslavné náboženství, měnovou jednotkou je hřivna. Přestože měla Ukrajina velké přírodní bohatství, nebylo toto rozumným způsobem využito, zanedbaná legislativa při přechodu na tržní ekonomiku způsobila obrovský nárůst kriminality, která se samozřejmě exportovala i do ostatních států. V roce 2004 došlo k tzv. „Oranžové revoluci“ a od té doby se země orientuje více proevropsky, nejen politické vazby na Rusko jsou na ústupu.

Právě občané Ukrajiny patří k největší skupině cizinců, tedy i národnostní menšině, která pobývá na území naší republiky. Příčinu lze hledat především v neutěšené ekonomické situaci v jejich zemi. Občané Ukrajiny přitom podléhají od roku 2000 při vstupu do ČR vízové povinnosti. Převažuje u nich dlouhodobý pobyt nad pobytem trvalým a převažují u nich muži. V případě trvalého pobytu převládá účel označený jako ostatní – rezident, následuje účel rodinný. Vzhledem k velkému počtu Ukrajinců je přirozené, že i jejich kriminalita je značná. Pokud budeme hovořit z pohledu absolutních čísel, zaujímají však až druhé místo, v popředí jsou občané Slovenska, kterých je však u nás evidováno méně, nežli Ukrajinců.

2.2.1 Ukrajinci a trestná činnost

Ukrajinské zločinecké skupiny se i nadále podílejí velkým procentem na trestné činnosti v České republice. Pokračování hospodářské recese v roce 2010, hlavně v odvětví stavebnictví, nutilo tyto skupiny přeorientovat svou tradiční trestnou činnost - vydírání ukrajinských dělníků na jinou činnost, např. organizované krádeže, zajišťování tzv. ochrany vybraných nočních klubů, organizování prostituce, klientelismus, distribuci nekolkovaných cigaret a alkoholu. Díky znalosti prostředí stavebnictví, v němž značná část ukrajinských dělníků v České republice pracuje, prováděly ukrajinské organizace také vloupání do novostaveb a stavebních buněk, kdy jejich cílem byla profesionální stavební technika.¹⁷

Toto je jen část ze zprávy ÚOOZ, tedy Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu za rok 2010, ve které se hovoří o ukrajinském organizovaném zločinu. Je samozřejmé, že ne všechny formy ukrajinské trestné činnosti náležejí do tohoto rámce. Ukrajina se také stala v období let 1993 až 1996 největším dodavatelem žen do států

¹⁷ <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2010.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

západní Evropy, kde byly posléze vykořisťované jako prostitutky, uvádí se, že mohlo jít až o 10 tisíc žen ve věku 13 až 17 let.

Dle dostupných informací se dopustilo tr. činu v roce 2010 1341 Ukrajinců, jen pro ilustraci je možné uvést, že Slováků páchajících trestnou činností bylo 2794 a Vietnamců 741. Zde se samozřejmě uvádějí informace z evidované trestné činnosti, resp. trestné činnosti známých pachatelů, skutečnost je jiná, čísla by byla daleko vyšší.

V odborné literatuře se uvádí, že v současné době působí na našem území asi deset ukrajinských brigád, kdy jsou tyto brigády založeny na vůdcovském principu. Brigádu řídí *papka* (tzv. otec), pod ním zajímá místo *staršina*, nad všemi brigádami stojí *vor v zakone*. K těmto osobám *vorů v zakone* je možné uvést, že mají navenek seriózní vystupování, jedná se o často vysokoškolsky vzdělané muže s přehledem o mezinárodní a to nejen politické situaci. Nákladně se oblékají ve značkových prodejnách, bydlí v luxusních bytech, používají tmavé vozy značek Mercedes a BMW s tmavými skly (toto dle policejních zdrojů patří přímo k jejich folklóru). K značnému nárůstu kriminality Ukrajinců začínalo docházet na území České republiky od roku 1996.

Mezi nejznámější skupiny ukrajinského organizovaného zločinu v ČR patří: Luhaňská brigáda – sídlo v Brně, větší počet členů, Kyjevská brigáda – oblast východních Čech, Mukačevská brigáda – severní a západní Čechy, krádeže vozidel, vydírání, provozování nočních podniků, Lvovská brigáda – působí roztráštěně na území celé ČR, Užhorodská brigáda – Praha, severní a západní Čechy, Iršavská brigáda – střední a severní Čechy.

Dochází však ke změnám, které souvisejí se společenskými změnami. *Ukrajinské zločinecké gangy jsou dnes zaštiťovány tzv. „novou kriminální elitou“, jinak též v kriminálním prostředí nazývanou jako „komsomolci“. Tato tvrdá generace nových zločinců neuznává již tradiční „vory v zakoně“, nedopracovala se ke svému vůdčímu postavení ve světě zločinu dlouholetou kriminální činností tradičně jako „vory v zakoně“, ale prosadila se díky svému vzdělání, zejména v ekonomické a právní sféře, jakož i znalostí jazyků, různým specializacím a také stykům ve státní správě. Značnou část těchto nových zločinců představují bývalí vysocí činitelé armády, často i s kvalifikací pracovníků výzvědných služeb, kteří dokázali podchytit nástup společenských změn a využít je pro své nelegální aktivity. Zisky těchto nových zločinců rychle rostly a s nimi tito zločinci získávali stále větší moc nejenom v kriminálním prostředí a podsvětí, ale i v legální hospodářské a finanční sféře. Působí většinou jako*

obyčejní obchodníci či úspěšní podnikatelé mající legální firmy, pomocí nichž zastírají svou organizovanou trestnou činnost. Jsou napojeni na kriminální podsvětí nikoliv přímo, ale pomocí „staršiny“ či „staršího“ a pomocí vojáků vybraných zločinců organizují páchaní závažné, zejména násilné trestné činnosti vyznačují se zvláště velkou brutalitou. Ruskojazyčné zločinecké gangy a organizace, včetně ukrajinských zločineckých skupin, jsou uskupeny na základě územního (místního), klanového či etnického principu.¹⁸

Tabulka č. 5 – počet stíhaných Ukrajinců k celkovému počtu

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Počet stíhaných ku počtu (v %)	1,6	1,1	1,3	2,5	2,7	2,5	3,3	2,4
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet stíhaných ku počtu (v %)	2,2	2,7	2,2	1,7	1,3	1,2	1,2	1,2

Zdroj: Moulisová, M. I. Kriminalita národnostních menšin, s. 41

V tomto sledovaném období byl průměrný počet stíhaných Ukrajinců na úrovni 1,9 %, proti Vietnamcům je celková zatíženost Ukrajinců kriminalitou nižší.

2.3 Vietnamci v České republice

Uvádí se, že ze tří miliónů Vietnamců, kteří žijí v zahraničí, je jejich počet v naší republice na úrovni cca 55-60.000 osob. Tito Vietnamci jsou často označováni jako tzv. zámořští Vietnamci, dělí se do tří kategorií, první je tvořena osobami, které bydlely mimo Vietnam před rokem 1975, druhou skupinu tvoří Vietnamci, kteří Vietnam opustili po roce 1975, třetí kategorie je složena z Vietnamců, kteří studovali a pracovali v bývalých komunistických zemích, kde se rozhodli zůstat a založili zde posléze základnu pro nové přistěhovalce, kteří přijeli po demokratických změnách na konci

¹⁸ Němec, M. Ruskojazyčný organizovaný zločin v České republice (jeho organizační struktura a trestná činnost), příloha časopisu Policista 9/2004, s. přílohy 5

osmdesátých let, z velké části se jedná o obyvatele především severního a středního Vietnamu. Jak je tedy zřejmé, právě třetí skupinu tvoří Vietnamci, kteří žijí v naší republice. Větší příliv Vietnamců do naší republiky byl zahájen po roce 1956, jednalo se především o studenty a sirotky. Od roku 1967 bylo v ČSSR kolem 2100 vietnamských pracovníků a učňů. Od počátku sedmdesátých let se do ČSSR na základě dohod dostalo cca 500 studentů vietnamské národnosti.

Vietnam má kolem 74 mil. obyvatel, převážně buddhistického vyznání, měnou je dong, republika vznikla v roce 1976 spojením Severního Vietnamu s Jižním, hlavním městem je Hanoj, v zemi žije více nežli 50 odlišných národností.

Na počátku osmdesátých let vietnamská vláda ve snaze splatit své válečné dluhy a vyplnit rostoucí mezeru ve vývozních a dovozních vztazích začala do ČSSR vyvážet vietnamskou pracovní sílu. Do Československa byly převezeny tisíce Vietnamců v rámci takzvaného „programu pomoci trpícímu Vietnamu“¹⁹

Tento projekt byl pečlivě organizován vietnamskou a československou vládou, jednalo se o mladé Vietnamce ve věku 18 – 20 let, kteří nejprve absolvovali základní jazykový kurz ve Vietnamu, poté v ČSSR, následně nastoupili do československých továren, dle odhadů prošlo takto tímto režimem něco mezi 70 – 120 000 mladých Vietnamců, v letech 1980 – 1989 pobývalo na našem území stále kolem cca 30 000 Vietnamců, po roce 1990 jich zde bylo stále cca 20 000.

2.3.1. Kriminalita Vietnamců

Je obtížné odhadnout, kdy byly založeny první vietnamské kriminální struktury v ČSSR, protože československá vláda a bezpečnostní složky zavíraly na tímto problémem z politických důvodů oči. Bylo to pravděpodobně v polovině osmdesátých let. Během svých začátků byla vietnamská trestná činnost spojena s drobným podnikáním vietnamských dělníků snažících se zlepšit své příjmy. Dělníci dostávali pouze 40-50 % své reálné mzdy v ČSSR. Zbytek peněz byl částečně vyměněn na vietnamskou měnu, dongy, vyplácen jejich rodinám ve Vietnamu ve formě malých měsíčních příspěvků a jako zvláštní bonus po jejich návratu domů, podstatná část mzdy byla použita vietnamskou vládou na „pokrytí cestovních nákladů pracovníků“, jinými slovy na splácení vietnamského zahraničního dluhu. Životní úroveň vietnamských

¹⁹ Kraus, F. Nožina, M. Kriminální sítě ve vietnamské diaspoře. Praha 2009. Ústav mezinárodních vztahů Praha.s. 21

*pracovníků proto nebyla příliš vysoká. Řada z nich v důsledku toho hledala další příjmy.*²⁰

Odborníci dále uvádí, že organizovaný zločin Vietnamců se dynamicky rozvíjel v období od roku 1989, přičemž svého největšího rozmachu dosáhl dle zjištěného v letech 1997 až 2002, jedná se o velkou síť kriminálních uskupení, která mají různou velikost, zaměření a působnost. Na spodním žebříčku vietnamského podsvětí v ČR jsou malé skupiny cca 5-6 osob, které se podřizují jedné či dvěma silným osobnostem, v tomto případě jde tedy o malé skupiny – gangy, které jsou v ČR méně organizované, o to častěji však brutálnější při výkonu své činnosti, buď jde o seskupení stálá, či vzniklá jen za účelem splnění nějakého nelegálního úkolu. U skupin středního rozsahu se jedná o organizované pachatele, kteří se již dopouštějí tzv. „kvalifikovanější trestné činnosti“, je zde již nutná určitá organizace – praní špinavých peněz, organizování prostituce, výroba alkoholických a tabákových výrobků, výroba OPL (omamných psychotropních látek). Velké skupiny vietnamského organizovaného zločinu již provádějí velmi rozmanité činnosti – od legálního provozu restaurací, dovozu zboží do ČR až po organizované převaděčství, vývoz finančních prostředků a násilnou trestnou činnost. Jejich představitelé mají v komunitě velkou moc, mohou provozovat tržnice a často působí jako rozhodčí sporů. Své kriminální aktivity zpravidla kryjí legálním podnikáním, které provozují v hostitelské zemi. Vietnamská komunita je poměrně uzavřená a její pravidla jsou často pro obyvatele Evropy, tudíž i České republiky, relativně nepochopitelná, z tohoto důvodu je takto velmi ztížena činnost Policie České republiky při boji proti jejich trestné činnosti.

Je možné konstatovat, že na území naší republiky existují tři hlavní na sobě do jisté míry nezávislé, částečně spolupracující a dílem soupeřící kriminální sítě, které se nacházejí v oblasti Prahy, Brna a Chebu, na které navazují dílčí uskupení např. v Ostravě či Mostě.

*Celkově je možné konstatovat, že skupiny vietnamského organizovaného zločinu působící v České republice zpravidla nedosahují velikosti nadnárodních korporací, ani nemají obdobnou strukturu, což však nijak nesnižuje jejich schopnost rychle reagovat na vnější podněty.*²¹

²⁰ Kraus, F. Nožina, M. Kriminální síť ve vietnamské diaspoře. Praha 2009. Ústav mezinárodních vztahů Praha.s. 23

²¹ Kraus, F. Nožina, M. Kriminální síť ve vietnamské diaspoře. Praha 2009. Ústav mezinárodních vztahů Praha.s. 63

2.3.2 Vietnamci a hospodářská trestná činnost

Asi bez nadsázky lze konstatovat, že v obecné rovině je právě uvedená hospodářská trestná činnost v podvědomí ostatních nejvíce rozšířena právě mezi Vietnamci. V evidencích Policie České republiky je v období let 1997 až 2006 registrováno 3695 trestných činů Vietnamců.

V rámci vietnamské komunity je tato trestná činnost vysoce tolerována, jedná se o latentní trestnou činnost, která je kvůli tomu velmi těžko odhalitelná. K této trestné činnosti je možno zařadit i celní a daňové delikty, kdy se především jedná o podvodné činnosti spojené s dovozem zboží pro asijské prodejce. S tímto dále velmi úzce souvisí trestná činnost, která se týká nelegální výroby zboží a obchodování s ním. Netřeba zde asi uvádět různé padělky známých značek, nelegální výrobu nekolokovaných cigaret a neoriginálního alkoholu.

2.3.3 Vietnamci a násilná trestná činnost

Násilná trestná činnost má ve fungování vietnamské komunity pevné místo. Pomáhá jejím elitám vietnamskou komunitu izolovat od většinové společnosti a udržovat ji v ovzduší permanentního strachu. To elitám umožňuje komunitu ovládat a donutit i její „nepřizpůsobivé“ členy k loajalitě. Násilná trestná činnost páchaná příslušníky vietnamské komunity na území ČR zahrnuje široké spektrum trestných činů násilného charakteru. Od prostého výtržnictví, rvaček, ublížení na zdraví, vydírání, vyřizování účtů, konkurenčních bojů, vydírání formou výpalného až po nájemné vraždy, či vraždy ze cti, znásilnění, pohlavní zneužívání, omezování osobní svobody apod. Policie v letech 1997 – 2006 registrovala 696 násilných trestných činů spáchaných příslušníky vietnamské komunity. Zřejmě však půjde pouze o malou část jejich skutečného množství.²²

2.3.4 Vietnamci a drogová trestná činnost

Zajímavé je, že tato trestná činnost našich vietnamských spoluobčanů tvořila až zhruba do roku 2001 jen okraj zájmu bezpečnostních složek, toto se však během několika let zásadně změnilo.

²² Kraus, F. Nožina, M. Kriminální sítě ve vietnamské diaspoře. Praha 2009. Ústav mezinárodních vztahů Praha.s. 75

V této komunitě se nyní obchoduje především s heroinem, kdy se jedná zejména o jeho hnědou variantu, dále je zde distribuováno LSD a další omamné a psychotropní látky, v současné době jsou vietnamští zločinci často dávání do souvislosti s pěstováním a prodejem marihuany. Nelze však nezmínit i prodej pervitinu.

Celkově je hlavní doménou vietnamské komunity v oblasti tvrdých drog obchod s heroinem na střední či nižší úrovni a v oblasti tzv. měkkých drog pak pěstování marihuany, její sušení a prodej zejména do zemí západní Evropy. Popularita vietnamských dealerů je i u českých toxikomanů poměrně vysoká. Zvláštností je pak v rámci páchaní tohoto druhu trestné činnosti značná provázanost vietnamských dealerů s romskou komunitou, jejíž příslušníci tvoří relativně velké procento odběratelů drog, ať již z důvodu přímé konzumace, či za účelem dalšího prodeje.²³

Tabulka č. 6 – počet stíhaných Vietnamců k celkovému počtu

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Počet stíhaných ku počtu (v %)	2,0	5,0	3,4	2,2	3,2	3,8	3,6	2,4
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet stíhaných ku počtu (v %)	2,0	2,2	2,0	1,9	1,6	1,5	1,5	1,4

Zdroj: Moulisová, M. Kriminalita národnostních menšin, s. 47

V tomto sledovaném období byl průměrný počet stíhaných Vietnamců na úrovni 2,8 %, proti Ukrajincům je celková zatíženost Vietnamců kriminalitou vyšší. Toto je však možné odůvodnit tím, že Ukrajinci se dopouštějí jiného druhu trestné činnosti, která není v určitém smyslu tak specifická, jako je právě trestná činnost vietnamských občanů. Tabulka č. 7 se zabývá nejčastěji stíhanou trestnou činností Vietnamců (je používáno označení dle tehdy platného Trestního zákona, tedy zákona č. 140/1961 Sb.).

²³ Kraus, F. Nožina, M. Kriminální síť ve vietnamské diaspoře. Praha 2009. Ústav mezinárodních vztahů Praha.s.90

Tabulka č. 7 – nejčastěji stíhaná trestná činnost Vietnamců

Druh:	%
Porušování práv k ochranné známce	27,2
Maření výkonu úředního rozhodnutí	9,1
Nekalá soutěž	9,1
Porušení autorského práva	5,7
Krádeže prosté	4,8
Silniční nehody nedbalostní	4,2
Výroba drog	3,7
Ublížení na zdraví	3,6
Porušení předpisů o nálepkách	3,2

Zdroj: Zdroj: Moulisová, M. Kriminalita národnostních menšin, s. 47

2.4 Albánci v České republice

Albánie vyhlásila samostatnost dne 28. listopadu 1912, země má kolem 3,6 mil. obyvatel, hlavní město Tirana přibližně 300 tis. obyvatel, až do roku 1992 bylo v zemi zakázáno jakékoli náboženství. Jedná se o parlamentní republiku, kde v minulosti vládla poměrně přísně komunistická diktatura, k přelomovým změnám došlo v letech 1990 až 1992, cca 50 % věřících vyznává Islám. Měnou je lek = 100 quintarů. Jedná se o nejméně známou zemi na našem kontinentě, která je také doposud značně zaostalá. To však nebrání tomu, že Albánci mají ve světě pověst nebezpečných protivníků na úrovni kriminální činnosti.

Samotná Albánie má pohnutou historii, kdy často původní obyvatelé museli bojovat o svoji nezávislost, mnoho Albánců žije v zahraničí, především na území bývalé Jugoslávie, odtud je také často zmiňovaný termín „Kosovští Albánci“.

Odhady tvrdí, že mimo území „Velké Albánie“ (tedy vlastní Albánie a albánských enkláv v Kosovu a Makedonii) se dnes pohybuje kolem 600 tisíc až 1 milion etnických Albánců. Tito lidé, stejně jako i další uprchlíci, nejsou v evropských zemích rozhodně vítáni s otevřenou náručí. Pracovní příležitosti jsou pro ně značně omezeny. Mnozí z nich si v důsledku toho záhy uvědomili, že je pro ně výhodnější

*věnovat se sice riskantnější, ale o to výnosnější kriminalním aktivitám, než trávit život v utečeneckém táboře či třeba zametat ulice. Výnosný „obchodní“ artikl se sám nabízel – drogy, které byly přes oblasti bývalé Jugoslávie osídlené Albánci pašovány již v dobách komunismu. Pašování a překupnictví drog se pro tyto lidi stalo regulérní podnikatelskou činností, ve které se mimořádně „osvědčili“.*²⁴

2.4.1 Albánci a trestná činnost

Právě drogová trestná činnost je typická pro tuto národnostní menšinu v rámci páchaní trestné činnosti, tradičním zdrojem drog pro albánské zločinecké organizace je přitom Turecko, byť i zde dochází v současnosti k určitým změnám a posunům. Mezi čtyři nejzásadnější faktory, které zapříčinily obrovský růst albánského zločinu, lze zahrnout především zničení italsko-americké drogové distribuční sítě, která působila na východním pobřeží USA pod názvem „Pizza Connection“. Albánci, kteří si uvědomili příležitost, zde začali okamžitě rozvíjet vlastní „podnikatelskou činnost“, dalším velice významným faktorem byla změna politického režimu v Albánii a přechod od komunismu na svobodné tržní hospodářství, třetím faktorem byl odpor proti Slobodanu Miloševići, který Albánce utlačoval v Kosovu, kdy vznikaly organizace, které získávaly prostředky na odpor proti němu pomocí kriminálních aktivit, vybírání neoficiálních daní, atd., jako čtvrtý faktor se uvádí propuknutí války v Jugoslávii, kdy Albánci následně obchodovali se vším, co bylo zapotřebí, především však zbraněmi, drogami, ve velkém rozsahu se podíleli na pašování lidí.

Rovněž je nutné uvést, že v Albánii nedochází k zásadním událostem v oblasti zločinu bez vědomí silných rodinných klanů, které jsou zde nazývány *fares*. Mezi nejvýznamnější patří klany Gege na severu země a klany Toske na jihu, kdy je zřejmé, že je mezi nimi nevraživost. Po pádu komunistického režimu nabyl důležitosti klan Gege, Toske měl vyšší postavení především v minulosti.

Pro ilustraci toho, že problematice albánské trestné činnosti je věnována náležitá pozornost ze strany příslušných orgánů, je možné uvést část zprávy BIS z roku 2005:

Kosovsko-albánské organizované skupiny se podle poznatků BIS zaměřují na obchod s drogami. Výnosy z prodeje drog tyto skupiny často legalizují v kasinech, hernách a barech, které samy provozují. Podle zjištěných informací se na vlastnictví některých kasin podílejí osoby patřící k ruskojazyčnému organizovanému zločinu, což

²⁴ Nožina, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha 2003. Themis. s. 125

*nasvědčuje spolupráci balkánských a ruskojazyčných skupin v oblasti drogové kriminality.*²⁵

A vzhledem k tomu, že je nutné poskytnou aktuální informace, uvádí se i text zprávy BIS za rok 2010, která zmiňuje právě trestnou činnost Albánců na území naší republiky:

*I v roce 2010 působili na území ČR představitelé organizovaného zločinu původem z Balkánu, zejména etničtí Albánci. Aktéři balkánského organizovaného zločinu se na území ČR věnují především obchodu s omamnými a psychotropními látkami. Tyto kriminální aktivity jsou doprovázeny snahou o legalizaci výnosů z trestné činnosti prostřednictvím investic do nemovitostí, popř. prostřednictvím provozování hazardních her. BIS v roce 2010 nezaznamenala výraznější nárůst aktivit těchto skupin.*²⁶

2.4.2 Struktura a fungování albánských zločineckých seskupení

Pro bezpečnosti složky je značným problémem uzavřenost albánské komunity, neboť ve zločineckých strukturách existuje zákon mlčení a každá spolupráce s policií je tvrdě trestaná, trestu se nevyhne ani rodina či přátelé „hříšníka“. Vzhledem k uvedenému zde panuje atmosféra strachu a mlčení, kterou je velmi složité překonat.

Kriminální skupiny Albánců v zahraničí jsou velmi často tvořeny rodinnými příbuznými, kdy jeden z členů rodiny vycestuje, vydělá finanční prostředky a postupně k sobě pozve další příbuzné. Příznačné je rovněž pro Albánce striktní dodržování tzv. „bessy“, kdy se jedná o absolutní respektování slibů a ústně uzavřených smluv. Ve většině případů se trestné činnosti dopouštějí jen muži, ženy nemají do této oblasti umožněn přístup, což úzce souvisí se společenskými normami a vyznávaným náboženstvím v souladu s tradicemi. Pokud jde o spolupráci albánských a českých zločineckých struktur, tak naši občané vystupují převážně v podřadné roli kurýrů či jiných osob na spodním žebříčku albánské zločinecké struktury.

*Zločinci z bývalé Jugoslávie a Albánie využívají k pronikání na české území a k získání povolení k trvalému pobytu obdobnou škálu postupů, jako další zahraniční zločinecká seskupení – zakládání krycích firem, zneužívání azylového práva, fingoané sňatky apod.*²⁷

²⁵ <http://www.bis.cz/n/2006-09-01-vyrocní-zprava-2005.html>

²⁶ <http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocní-zprava-2010.html>

²⁷ Nožina, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha 2003. Themis. s. 138

Je samozřejmě nutné, aby spolu bezpečnostní složky naší republiky spolupracovaly, což dokládá další část zprávy BIS za rok 2010:

Spolupráce mezi BIS a P ČR je velmi široká a zahrnuje všechny oblasti působnosti BIS. Intenzivní spolupráce s příslušnými policejními útvary probíhá v oblasti organizovaného zločinu a dysfunkce státní správy. Ve spolupráci se Službou kriminální policie a vyšetřování (SKPV) bylo např. provedeno zadokumentování činnosti skupiny organizovaného zločinu z jedné ze zemí bývalého SSSR.²⁸

2.4.3 Albánci a konkrétní formy páchané trestné činnosti

Jak již bylo zmíněno, mezi hlavní kriminální aktivitu Albánců v České republice patří bezesporu drogová trestná činnost.

Ve spojitosti s Českou republikou jsou citovány zejména tři směry Balkánské cesty: (dle M. Nožiny)

1. Istanbul – Kapitán Andrejovo (Bulharsko) – Bukurešť (Rumunsko) – Budapešť (Maďarsko) – Bratislava (Slovensko) – Prahy (Čechy) – Waidhaus (Německo) – západní Evropa.
2. Istanbul – Sofie (Bulharsko) – Bělehrad (Srbsko) – Budapešť (Maďarsko) – Bratislava (Slovensko) – Praha (Čechy) – Furth (Německo) – západní Evropa.
3. Samsun/Istanbul (Turecko) nákladním člunem (Černé moře) – Konstanca (Rumunsko) – Maďarsko – Slovensko – Čechy – Německo – Nizozemsko, atd..

V naší republice se poté hlavní kanály Balkánské cesty rozvětvují, první směřuje do Velké Británie, druhý míří do Německa a Švýcarska, třetí do Itálie a čtvrtý kanál jde do skandinávských zemí. Dochází k dělbě práce a zde působí i naši občané jako kurýři, jedná se však o pachatele trestné činnosti na spodním žebříčku zločinecké skupiny, kteří nevědí, kdo za organizováním pašování drog stojí.

Mezi další trestnou činností patří padělání a pozměňování dokladů pro utečence z jiných zemích, kteří jsou přes naši republiku transportováni, jsou jim zajišťovány např. i nelegální zbraně. Dále především kosovští Albánci organizují na našem území prostituci, kdy často dívkám uvedou, že budou pracovat jako hostesky a modelky v Itálii, poté je donutí násilnými metodami provozovat prostituci v České republice. V rámci násilné trestné činnosti se jedná o tzv. „ochranu“, která je samozřejmě placená

²⁸ <http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocní-zpráva-2010.html>

a pachatelé jí poskytují podnikatelům z vlastních řad, docházelo i k loupežím a vraždám na objednávku.

Lze konstatovat, že pachatelé jsou velmi flexibilní a dovedou pružně reagovat na poptávku, dochází tedy k neustálému rozvoji jejich aktivit, kdy některé ustupují do ústraní proto, aby mohly být provozovány kriminální aktivity jiné. Vzhledem k uzavřenosti albánské komunity, která již byla v práci zmíněna, je velmi ztížena práce policie.

Závěr kapitoly

Cílem této kapitoly bylo uvést informace, které se týkají trestné činnosti vybraných národnostních menšin. Přitom byla vybrána taková etnika, aby byly informace dostatečně ilustrativní a mohl tak být vytvořen objektivní obraz o různých skupinách cizinců – národnostních menšinách: Romů, Ukrajinců, Vietnamců a Albánců. Cílem není samozřejmě kriminalizovat veškeré jejich jednání, spíše se zaměřit na to, jak tím, že jejich činnost bude poznána, lze efektivněji proti těmto negativům i formou prevence bojovat. Na všechny tyto skupiny je nahlíženo jako na národnostní menšiny, nelze rozlišit, kdo z nich má občanství České republiky, kdo trvalý pobyt cizince, atd.

3. Policie České republiky a prevence

Tato kapitola bude věnována prevenci kriminality národnostních menšin v souladu s příslušnými zákony, interními předpisy a především Strategií pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám (pro období let 2008 – 2012). Pozornost bude zaměřena na konkrétní projekty a rovněž možnosti, které vůbec PČR při této své činnosti má k dispozici.

Policie České republiky je policií státu, který je založen na občanském principu, tedy na rovnosti všech bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost. Z této skutečnosti vyplývá, že policisté, bez ohledu na to, že jsou fakticky příslušníky většiny nebo menšiny, musí při výkonu své pravomoci zachovat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko.²⁹

Toto je úvod informačního manuálu Policie ČR – Policista v multikulturním prostředí a proklamuje se tím princip etnické neutrality příslušníků PČR. Mimo jiné se v této publikaci hovoří o tom, že policie by měla svou bezchybnou práci plnit obecnou preventivní roli, přitom by se neměla zaměřovat jen na restriktivní složku své služební činnosti, nýbrž i na osvětu a prevenci. Je zde zmíněna i **role ochranná**, kdy policie je dle uvedeného povinna při své činnosti chránit oprávněné zájmy příslušníků menšin, to však stejně tak platí i o právech příslušníků většiny.

3.1 Strategie pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro období 2008 až 2012

Vláda České republiky přijala dne 9. dubna 2008 usnesením Strategii pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 až 2012. Přitom se vychází z předchozích plánů a především ze situace z let 2006 až 2007. V této strategii jsou podrobně vysvětleny a především vytyčeny úkoly, které má PČR ve vztahu k menšinám plnit, tyto úkoly má v souladu se svými pravomocemi zajistit ministr vnitra. Ministr vnitra má přitom tyto akční plány k naplnění strategických cílů policejní práce ve vztahu k menšinám pro období let 2008 až 2012 (dále jen Strategie) zpracovávat a realizovat, o tomto předložit vládě do 31. března 2013 zprávu o realizaci této strategie a nový strategický plán.

²⁹ Budilová, L. Hirt, T. a kol. Policista v multikulturním prostředí. MV ČR Praha 2005

Nová Strategie samozřejmě vychází z předešlých zkušeností, především ze Strategie pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro léta 2006 – 2007, cílem zde bylo dosáhnout toho, aby policisté byli schopni efektivní práce ve vztahu k menšinám, včetně cizinců, minulá strategie se přitom soustředila zejména na následující oblasti:

1. *vzdělávání policistů v problematice práce ve vztahu k menšinám*
2. *vypracování mechanismů pro zaměstnání příslušníků menšin u Policie ČR*
3. *využití supervize v rámci Policie ČR*
4. *realizace výzkumů kriminality v sociálně vyloučených lokalitách*
5. *vytvoření systémového rámce policejních aktivit ve vztahu k menšinám*³⁰

Cílovou skupinou Strategie jsou příslušníci menšin, pojem menšina je ve strategii chápán v širším smyslu slova, jedná se tedy o osoby nebo skupiny osob, které se odlišují na základě etnických, rasových, náboženských či obecně kulturních zvláštností, ale i na základě sociální situace, která vede k jejich marginalizaci. Příslušníci PČR by měli v souladu s touto Strategií uplatňovat rovný a korektní přístup a respektovat menšinové odlišnosti, to však nesmí v žádném případě směřovat ke zvýšené toleranci nezákonného jednání členů menšin.

*Respektování odlišnosti naopak vyžaduje pozitivní snahu pochopit odlišnost kulturních hodnot a vzorců jednání, na jejichž základě nemůže být příslušník menšiny či cizinec odsuzován, vylučován, omezován či obecně diskriminován, pokud z jeho strany nedochází k porušení zákona.*³¹

Policisté tedy mají při své činnosti zachovávat profesionální přístup k příslušníkům menšin podle **community policing**, přitom je nutná maximální informovanost policie o specifikách menšin a samozřejmě nesmí chybět oboustranná důvěra mezi policií a příslušníky menšin. Mezi další nutně splněné podmínky patří úspěšné začlenění práva a spravedlnosti do specifického prostředí sociálního vyloučení a rovněž tak příspěvek policie k integraci příslušníků menšin a menšinových skupin do majoritní společnosti. Většina opatření v oblasti práce Policie ČR ve vztahu k menšinám je přitom zaměřena na příslušníky všech menšin. Východiskem Strategie pro období 2008 až 2012 je **Reforma Policie ČR** a související problematiky vnitřní bezpečnosti. Hlavním principem je samozřejmě **community policing**.

³⁰ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 3

³¹ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 3

Community policing je označení pro jednu z možných metod, prostřednictvím které může policie úspěšně dosáhnout svého cíle – zajišťovat bezpečnost obyvatel státu a řešit kriminalitu. Smyslem community policing je zapojit veřejnost do policejní práce a naopak policii a policisty do věcí veřejných. Postupy, které z community policing vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a dalších organizací a institucí na místní úrovni. Použití metody community policing vyžaduje, aby policie dobře znala bezpečnostní situaci v komunitě, které slouží, aby znala a brala v úvahu potřeby veřejnosti a tyto potřeby zohlednila ve svých strategiích a opatřeních.³²

Důležité je uvést tu skutečnost, že na principu community policing jsou postaveny všechny aktivity práce PČR ve vztahu k menšinám, které byly realizované od roku 2003. Z této strategie vychází také zmiňovaná aktualizovaná Strategie a její cíle pro další období, v našem případě již jen pro rok 2011 až 2012. Cílem je tedy efektivní práce PČR ve vztahu k menšinám. Je nutné rovněž zmínit, že tato aktualizovaná Strategie je také v souladu se souvisejícími resortními dokumenty, tedy dokumenty MV ČR, např. Strategií prevence kriminality na léta 2008 – 2011, Plánem integrační politiky Ministerstva vnitra ČR k realizaci Koncepce integrace cizinců a dalšími dokumenty – Zásadami dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025, Národním akčním plánem sociálního začleňování 2006 – 2008, Mezinárodní úmluvou o odstranění všech forem rasové diskriminace národnostních menšin (Rada Evropy 1995) atd..

Strategie obsahuje vyhodnocení opatření z let 2006 – 2007 a stanovuje priority a cíle pro následující období. Stanoví dílčí a hlavní cíle, tyto však nerozpracovává do specifických podrobností, tedy konkrétních úkolů. Úkoly jsou přitom stanoveny vždy na období 1,5 – 2 let v tzv. akčních plánech. U každého cíle je přitom určen 1 gestor, popř. spolugestor či spolugestoři, kteří budou zodpovědní za dosažení určeného strategického cíle, úkoly (postup si budou sami určovat v akčních plánech). Za vytvoření úkolu u každého cíle tedy zodpovídají gestoři stanovení aktualizovanou Strategií, za kompletnost akčního plánu zodpovídá odbor bezpečnostní politiky MV ČR, jakožto gestor za problematiku policejní práce vztahu k menšinám a za tvorbu materiálů k Reformě policie. Akční plány jsou schvalovány ministrem vnitra.

Samotná Reforma je komplexem legislativních a nelegislativních opatření rozdělených do následujících **10 pilířů**:

³² Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 4

I. působnost a pravomoci policie a dalších subjektů při zajišťování vnitřní bezpečnosti státu

II. územní členění a organizační struktura

III. nové ekonomické postavení policie

IV. vnitřní a vnější kontrola

V. vzdělávání policistů - klíč k profesionalitě

VI. služební zákon – práce s lidmi

VII. projekt P1000

VIII. nová struktura neuniformované policie

IX. elektronizace práce

X. debyrokratizace.³³

3.1.1 Vyhodnocení úkolů z předchozí Strategie (roky 2006 – 2007)

Pro toto období bylo hlavní prioritou v oblasti vzdělávání policistů v práci s menšinami průběžné zkvalitňování vzdělávacích programů, další vzdělávání policejních pedagogů a posouzení kvality vzdělávacích programů k dané problematice v rámci policejního školství. Policejní pedagogové byli průběžně doškolení, odbornou podporu bylo schopno poskytnout např. Středisko pro lidská práva působící od roku 2004 při Střední policejní škole v Praze – Hrdlořezech, byly zahájeny projekty „Vzdělávání příslušníků Policie ČR v problematice integrace cizinců v České republice“ a „Antidiskriminační vzdělávání příslušníků Policie ČR“.

V roce 2006 proběhla informační kampaň zaměřená na přijímání příslušníků menšin k Policii ČR, přitom smyslem této kampaně bylo informovat příslušníky menšin o tom, že se mohou o práci u Policie ČR ucházet a při splnění předepsaných podmínek být k tomuto bezpečnostnímu sboru přijati. Snahou bylo prezentovat PČR jako moderní organizaci, která je oprostěna od rasové diskriminace. Tato snaha vyzněla trochu do ztracena, neboť na základě zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, není možné evidovat příslušníky menšin, kteří se hlásili, byli přijati nebo slouží ve služebním poměru příslušníků Policie ČR. Zájem dle odhadů projevil několik desítek osob, většina z nich však nesplňovala požadavek – minimální vzdělání nutné pro přijetí k PČR. Na základě toho byl realizován další projekt s názvem „Policie pro všechny“, cílem projektu zahájeného v letech 2008/2009 bylo umožnit

³³ Reforma Policie ČR, (komentovaná podoba – aktualizované vydání), MV ČR, Praha 2009, s. 7

příslušníkům národnostním menšin získání maturitního vzdělání, aby tak mohli být připraveni pro nástup do služebního poměru PČR.

Dalším projektem bylo využití *supervize*, což je moderní způsob rozvoje kvality práce - v konkrétním případě příslušníků PČR, k tomuto byl nápomocen supervizor, jehož úkolem bylo scházet se se zaměstnanci k rozhovorům o výkonu jejich profese a pomáhat řešit případné konflikty, zátěžové situace, které nemůže konkrétní zaměstnanec řešit s nikým jiným, např. kolegou, nadřízeným. Supervize byla využita při realizaci ročního pilotního projektu při Městském ředitelství Policie ČR Brno, kdy bylo následně doporučeno další využívání supervizního způsobu práce s policisty.

Mimo jiné byl prováděn výzkum kriminality v sociálně vyloučených lokalitách, konkrétně v Ústí nad Labem a okolí, Mostě a okolí, na Sokolovsku, v Brně a v Praze. *Uvedené výzkumy potvrdily, že specifické jednání sociálně exkludovaných osob (včetně jednání kriminálního a sociálně patologického) je výsledkem adaptace na životní podmínky v „ghettech“, resp. vyplývá z osvojení si vzorců jednání, které se v rámci tohoto prostředí utváří a mezigeneračně předávají během socializace. Etnicita tedy není příčinou problémového jednání, avšak vinou etnické stigmatizace se tyto lidé mohou dostat do situace sociálního vyloučení, které s sebou přináší i zvýšenou kriminalitu.*³⁴

Mezi nejzásadnější návrhy, které byly na základě tohoto výzkumu předloženy, patří to, aby policisté perfektně znali prostředí sociálně vyloučených lokalit, aby se zde správně orientovali, přesně odlišili roli pachatele od role oběti, ve vybraných lokalitách zřídit institut asistenta policie pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, asistent by měl poskytovat sociální a právní podporu sociálně vyloučeným klientům, kteří jsou oběťmi trestné činnosti, popř. diskriminace, měla by fungovat osvětová aktivita s cílem přinést informace potřebným.

Realizované systémové a lokální opatření policejní práce s menšinami

a) Styčný důstojník pro menšiny a jeho pracovní skupina

Tato funkce styčného důstojníka byla zřízena od roku 2005 na všech krajských správách Policie ČR (kterých je 14) s cílem, aby to Policii ČR usnadnilo kontakt a především komunikaci s menšinami a uzavřenými komunitami.

³⁴ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 11

Styčný důstojník je specializovaným pracovníkem na problematiku policejní práce ve vztahu k menšinám, plní úlohu zprostředkovatele mezi policií a menšinovými společenstvími, nabízí členům menšin pomoc při řešení konkrétních problémů, spadajících do zákonné působnosti Policie ČR. Zároveň působí jako konzultant při řešení všech záležitostí, které se z pohledu Policie ČR problematiky menšin týkají. Styčný důstojník také průběžně monitoruje struktury menšin v lokalitě a podílí se na prevenci a potírání kriminality.³⁵

Činnost u jednotlivých styčných důstojníků a jejich pracovních skupin se samozřejmě liší, což je ovlivněno řadou faktorů, kdy je nutné zmínit především čas, který má na svoji činnost k dispozici, lokalitu, mentalitu osob, podporu nadřízených atd. Mezi styčné důstojníky, kteří dosáhli úspěchů, patří styční důstojníci správy Západočeského, Severomoravského a Jihočeského kraje a KŘP hl. města Prahy.

Základ pro kvalitní výkon činnosti styčného důstojníka přitom tvoří maximum informací a celkový přehled o situaci v menšinových a uzavřených komunitách.

Pro každý rok si styční důstojníci a jejich pracovní skupiny stanovují plán činnosti příslušné krajské správy Policie ČR ve vztahu k menšinám. Svoji pracovní činnost mají možnost konzultovat na setkáních a poradách, začátkem každého roku se všech osm styčných důstojníků schází a představuje svůj budoucí plán, na konci roku naopak hodnotí, které věci se podařily a které je naopak nutné zlepšit.

b) Asistent Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách

Tato forma preventivní práce PČR je využívána v sociálně vyloučených lokalitách na místní úrovni od roku 2003, jedná se o určitý druh sociální práce, který usnadňuje obyvatelům těchto lokalit kontakt a komunikaci s policií. Klientelu tvoří především oběti a svědci latentní kriminality (uvádí se např. lichva, kuplířství, kriminalita mládeže), úkolem asistenta je zlepšovat vztahy, kdy pro tyto osoby zajistí např. doprovod na policejní oddělení, asistenci při sepisování trestních oznámení, vytváří pro ně odpovídající časové a místní podmínky – např. sepisování dokumentace u nich doma nebo v jiných dohodnutých prostorách. Nutné je uvést, že právní rámec tohoto institutu je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁵ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 13

Základními principy policejní asistence je princip partnerství a princip transparentnosti. Služba asistenta policie vychází z principů tzv. community policing a je tedy vždy postavena na partnerství a úzké spolupráci Policie ČR a poskytovatelem služby (samosprávou, nevládní organizací, apod.), který asistenty policie zaměstnává. V současné době spolupracuje s asistenty policie pět okresních ředitelství Policie ČR: Ostrava, Brno, Plzeň (všechny ve spolupráci s nevládními organizacemi), Cheb a Karviná (obě ve spolupráci se samosprávou).³⁶ (dle tehdejší úpravy)

Asistenti policie provádějí svoji činnost naprosto veřejně, aby bylo již od počátku evidentní jejich poslání, možnosti a především cíle, nemohou tedy nikdy působit v utajení, přitom dodržují základní etické zásady týkající se sociální práce. Zcela jasně se prokázalo, že v případě asistenta PČR jde o účinný nástroj k výraznému snížení kriminality v sociálně vyloučených lokalitách. Uvedená problematika je upravena i v dokumentu: „**Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách**“.

c) Distribuce informací o práci PČR ve vztahu k menšinám

Cílem je zvýšit informovanost o policejní práci s menšinami, vytvořit brožuru z praxe jako zdroj informací pro další policejní útvary. V letech 2006 – 2007 se konala řada setkání, porad a seminářů – např.: seminář **Preventivní práce s menšinami v práci uniformované policie**, krajské porady velitelů služby kriminální policie a vyšetřování v letech 2006 – 2007, konference **Společná cesta k bezpečí** – pořádaná MV ČR a Magistrátem hl. m. Prahy.

V lednu 2007 byl dokončen materiál *Vybrané příklady dobré praxe v oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám*, zde jsou popsány nástroje a metody používané PČR v rámci dané problematiky, jedná se především o inspirativní materiál pro další útvary PČR. Provozovány a aktualizovány jsou intranetové stránky Policie a menšiny – www.let.aa/obp/mensiny/index.html.

3.1.2 Strategické cíle pro období 2008 - 2012

Strategie v rámci uvedeného období počítá se 4 prioritami, kam lze zařadit:

³⁶ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, s. 15

1.priorita – Zdokonalení systémových opatření PČR pro práci s menšinami – v současnosti je jediným systémovým opatřením působení styčných důstojníků PČR pro menšiny a jejich styčných skupin – viz písmeno a), důstojníků je v současnosti 8 a jedná se o příslušníky služby kriminální policie a vyšetřování. Inspiraci pro jejich práci je možné nalézt i v zahraničí, často je uváděno Slovensko, kde působí policejní specialisté pro práci s komunitami. V současné době je ve Slovenské republice 120 těchto specialistů, převážně v lokalitách obývaných především romskou populací. Zapotřebí je provádět činnost styčných důstojníků na principech community policing v systému PČR. Gestorem této priority je Policejní prezidium České republiky.

2. priorita – Distribuce informací o prioritách, cílech a úkolech vyplývajících ze Strategie – je zřejmé, že stále existují nedostatky v šíření informací o úkolech policie v této oblasti, proto je nutné zajistit, aby byla potřebná informovanost o policejní práci s menšinami u policistů na všech úrovních.

3. priorita – Vzdělávání a příprava policistů pro práci ve vztahu k menšinám – vzdělávání policistů je jedním z pilířů Reformy policie. Lze konstatovat, že v minulosti bylo uvedené realizováno v rámci Základní odborné přípravy (v dnešní době, kdy je zastaven nábor nových policistů, je toto bezpředmětné). Vyzdvihuje se zde smysl supervize a fungování funkčního systému celoživotního vzdělávání policistů.

4. priorita – Implementace Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období 2008 – 2013 – jsou zde stanoveny hlavní a dílčí cíle na období pěti let, vytvářeny jsou akční plány na období 1,5 a 2 let. Financování je možné i prostřednictvím operačních programů strukturálních fondů EU pro léta 2007 – 2013. Strategickým cílem je sladit akční plány s probíhající Reformou PČR.

3.1.3 Strategické cíle pro období 2012 až 2015

Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 schválila vláda svým usnesením č. 925 ze dne 14. prosince 2011. Je zřejmé, že i tento materiál navazuje na předcházející strategie, staví na praktických zkušenostech, mezinárodních poznacích i výzkumech z oblasti prevence kriminality.

Strategické cíle a priority:

1) Snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.

- 2) Snížení výskytu delikventního jednání u skupin definovaných ve Strategii nebo jejich ochrana.
- 3) Efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality.
- 4) Komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráci obce, Policie ČR a dalších subjektů.

Priority stanovené Strategií konkretizují strategické cíle a směřují k jejich lepšímu splnění:

- ▶ *Snižování výskytu protiprávní činnosti na úrovni obcí a regionů, včetně oslabování rizikových faktorů, které jsou příčinami protiprávního jednání.*
- ▶ *Posílení preventivních kompetencí Policie ČR při výkonu práce, a to zejména na základních útvarech.*
- ▶ *Podpora národních specifických projektů a programů.*
- ▶ *Vytvoření efektivního a kontinuálního systému systému sběru, analytického zpracování, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality.³⁷*

Činnosti policejních preventistů se do budoucna výrazně odkloní od primárně preventivních aktivit osvětového a vzdělávacího charakteru a zaměří se na integraci prevence kriminality do základních policejních činností. Činnost informační, propagační a osvětová zůstane v působnosti tiskových mluvčích. Krajsští koordinátoři prevence kriminality Policie ČR se aktivně zapojí do práce navrhovaných Pracovních skupin prevence kriminality při krajských úřadech a ve spolupráci s ostatními pracovníky působícími v oblasti prevence kriminality na krajské úrovni budou koordinovat a metodicky vést prevenci kriminality ve svém kraji.³⁸

Závěr kapitoly

Tato kapitola se věnovala Strategii pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012, neboť právě tato Strategie se uceleně věnuje problematice vztahu PČR k menšinám, což úzce souvisí s prevencí trestné činnosti těchto osob. Samozřejmě i zde platí často opakované a stejně stále platné heslo a totiž to, že kvalitní prevence se musí vyplatit. V rámci této Strategie mohou příslušníci

³⁷ Časopis Policista č. 3/2012, článek: Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, str. 14 - 15

³⁸ Časopis Policista č. 3/2012, článek: Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, str. 15

menšín získat jiný pohled na PČR, která tak nutně nemusí v jejich očích tvořit jen represivního složku státního aparátu, ale též organizaci, která je schopna jim poskytnout informace a pomoc a v souladu s tím se pokusit snížit páchanou trestnou činnost. Pro úplnost zde byly zmíněny hlavní pilíře Strategie pro léta 2012 až 2015.

4. Praktická část

V této části bakalářské práce se zaměřím na popis toho, jak v praxi fungují preventivní programy a jak jsou realizovány ze strany PČR. Abych mohl jejich konkrétní podobu popsat, rozhodl jsem se zúčastnit přednášky zaměřené na prevenci kriminality na jedné pražské základní škole. Konkrétně se jednalo o Základní školu Nebušická v Praze 6, se žáky šesté třídy, kteří byli ve věku 12 – 13 let. Děti bylo ve třídě 21. Dále se budu věnovat vyhodnocení průzkumu, který byl proveden mezi preventisty PČR.

4.1 Přednáška

Přednášku prováděl policista z preventivně informačního oddělení PČR Obvodního ředitelství Praha I. Předem si sjednal schůzku s ředitelkou dané školy a předběžně se domluvili na jejím obsahu.

Policista nejprve představil konkrétní nabídku preventivních programů. Také byl ochoten přizpůsobit přednášku konkrétním požadavkům ředitelky, případně problémům, které by se ve škole vyskytovaly. V dané třídě byl zrovna v nedávné době řešen problém s vyhrožováním a urážením jednoho z vyučujících a to prostřednictvím dvou zaslaných emailů s urážlivým obsahem.

Termín přednášky byl po domluvě stanoven na konkrétní vyučovací den a určena byla taktéž vyučovací hodina, během které daná přednáška proběhne.

Taktéž jsem se zúčastnil samotné přednášky. Do třídy nás uvedla sama paní ředitelka, která nás žákům představila a předala nám slovo. Poté z učebny odešla. Policista se dětem ještě jednou představil a seznámil je s tím, co je náplní jeho práce. Také jim řekl o čem si dnes budou společně povídat. V úvodu se krátce zmínil o tom, co je to kriminalita. Poté se dotázal žáků, jestli mají nějakou představu o tom, co to je šikana a jaké chování a jevy lze pod tento termín zahrnout. Byl jsem mile překvapen aktivitou samotných dětí a jejich zájmem komunikovat. Odpovědi dětí byly věcné a bylo zcela zřejmé, že o šikaně již mají určité povědomí. Zde policista uváděl různé druhy projevů a podoby šikany. Po krátké diskusi volně přešel od fyzické šikany k šikaně psychické. Zde zdůraznil, že při páchání šikany nemusí vždy dojít k osobnímu kontaktu mezi aktéry šikany (útočníkem a jeho obětí), ale může probíhat také na dálku a to například prostřednictvím dopisů, emailů nebo sociálních sítí. Hovořeno bylo

zejména o Facebooku. Zde byli žáci seznámeni s pojmem kyberšikana. Provedeným dotazem bylo zjištěno, že pouze dva žáci z celé třídy nemají na zmíněném Facebooku založen svůj osobní profil. Následně začal policista žáky informovat a základech bezpečnosti, preventivních opatřeních a zásadách ochrany soukromí zejména na sociálních sítích. K tomuto uvedl několik konkrétních příkladů zneužití osobních údajů, se kterými se během své kariéry u PČR setkal. Tyto příběhy byly poutavé a dokázaly žáky zaujmout.

Přednáška trvala jednu vyučovací hodinu, tedy 45 minut. Dovoluji si tvrdit, že by přednášející policista dovedl vhodně využít i dobu delší a to zejména na zodpovězení mnoha dotazů. Po ukončení přednášky se zejména chlapci shlukli kolem policisty a zahrnovali jej mnoha různými dotazy.

Samotná přednáška se mi jevila jako velice pěkně připravená a ocenil jsem profesionální přístup policisty. Zejména mě zaujaly jeho pohotové reakce na dotazy žáků, vyjadřovací schopnosti a dovednost žáky zaujmout a získat si jejich pozornost. Během přednášky hovořil policista bez pomocných materiálů, což vypadalo velice profesionálně a svědčilo to o jeho připravenosti a získaných zkušenostech.

Při našem vzájemném rozhovoru mi sdělil, že se vždy snaží přednášku přizpůsobit konkrétním požadavkům školy a to zejména aktuálním problémům, které se škole vyskytují. Samozřejmě také volí odlišnou formu podání a způsob komunikace s žáky prvního nebo druhého stupně základní školy.

Mohu konstatovat, že pro mne byla účast na přednášce velice přínosná, neboť jsem si udělal obraz o tom, jak je práce policistů z preventivně-informačního oddělení v praxi realizována. Taktéž jsem využil získané zkušenosti při psaní této bakalářské práce.

4.2 Průzkum prováděný mezi preventisty PČR

V rámci uvedeného průzkumu mezi preventisty zařazenými na KŘ PČR a OŘ PČR byly těmto pracovníkům rozdány dotazníky, kdy odpovědi na tyto dotazy byly následně vyhodnoceny v tabulce pro lepší názornost. Průzkum byl anonymní, byly použity uzavřené i otevřené otázky, aby tak mohla být zaručena dostatečná přehlednost a především vypovídající hodnota tohoto průzkumu. V žádném případě se nejedná o výzkum jako takový, na základě kterého by bylo možno činit závěry a jeho výsledky zobecňovat. Jedná se pouze o průzkum v určitém místě a čase. Cílem bylo přiblížit, jak

danou problematiku vnímají policisté, kteří se preventivními programy zabývají. Dotazník je součástí přílohy této práce.

4.2.1 Výsledky průzkumu

V rámci uvedeného průzkumu bylo osloveno 7 preventistů, tedy příslušníků PČR zařazených na příslušných PIO (PIS), z toho posléze všech 7 zaslalo svoji odpověď ve formě vyplněného dotazníku. Samotný dotazník je v příloze bakalářské práce pod označením Příloha č. 1. Ke konkrétním výsledkům je možno uvést:

Dotazník č. 1:

Tento dotazník vyplnila žena ve věku 34 let, vysokoškolského vzdělání, u PČR od roku 1997, doba působení na současném místě je 6 let, mimo PČR nepracovala.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za neodpovídající současné společenské situaci, je spokojena na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, domnívá se, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje osvětu, za nedostatky málo finančních prostředků, má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako částečně odpovídající, domnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, nevidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Nedomnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, domnívá se, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatření se nevyjádřila, nesouhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 2:

Tento dotazník vyplnila žena ve věku 36 let, vysokoškolského vzdělání, u PČR působí 18 let, doba působení na současném místě je 1 rok, mimo PČR nepracovala.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za odpovídající současné společenské situaci, není spokojena na svém současném místě, nemá dojem z dobře vykonané práce, domnívá se však, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje to, že u dětí se dá např. u programu AJAX vytvořit kladný vztah k policistům a ovlivnit jejich myšlení a názory před negativními vlivy společnosti, za nedostatky považuje současné

ustupování od primární prevence, nemá při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako částečně odpovídající, domnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, nevidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Domnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, nedomnívá se ale, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatřením uvedla, že se snažili o větší informovanost cizinců žijících v ČR v souvislosti s cizineckým zákonem, to však dle jejího názoru již nefunguje, nesouhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 3:

Tento dotazník vyplnila žena ve věku 29 let, středoškolského vzdělání, u PČR působí 6 let, doba působení na současném místě je 4 měsíce, mimo PČR pracovala jako provozní, nezjištěnou dobu.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za neodpovídající současné společenské situaci, je spokojena na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, domnívá se však, že prostředky PČR nejsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje to, že je odpovídající informovanost veřejnosti, převážně mládeže, což napomáhá přecházení trestné činnosti, za nedostatky považuje nedostatek preventistů a finančních prostředků, má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako nedostačující, domnívá se, že prevence kriminality etnických menšin není dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, vidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Domnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, nedomnívá se ale, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatřením uvedla, že vzhledem k malé dostupnosti informací a zpětné spolupráci s etnickými menšinami z obou stran nelze konkrétně odpovědět, nesouhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 4:

Tento dotazník vyplnila žena ve věku 34 let, vysokoškolského vzdělání, u PČR působí 10 let, doba působení na současném místě je 2 roky, mimo PČR pracovala v letech 2000 – 2002.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za odpovídající současné společenské situaci, je spokojena na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, domnívá se, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje spolupráci s součástmi PČR, informace, za nedostatky považuje nedostatek financí a prostor pro preventivní práci, má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako částečně odpovídající, nedomnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, vidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Nedomnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, nedomnívá se také, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatřením uvedla, že problematikou menšin se nezabývá, ale domnívá se, že chybí sociální inteligence u mnoha etnik, proto doporučuje represí a výchovu, nesouhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 5:

Tento dotazník vyplnil muž ve věku 28 let, středoškolského vzdělání, u PČR působí 8 let, doba působení na současném místě je 3 roky, mimo PČR pracoval 2 roky.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za neodpovídající současné společenské situaci, je spokojen na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, domnívá se, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje to, že dochází ke zvyšování podvědomí bezpečnosti občanů, za nedostatky považuje málo lidí – tedy preventistů, má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako nedostatečnou, nedomnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, vidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Domnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, nedomnívá se ale, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatřením uvedl, že je vhodné pořádat besedy pro veřejnost

a v rámci prevence používat větší otevřenost při jednání se školáky, studenty, souhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 6:

Tento dotazník vyplnil muž ve věku 32 let, vysokoškolského vzdělání, u PČR působí 13 let, doba působení na současném místě je 2 roky, mimo PČR pracoval půl roku.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za neodpovídající současné společenské situaci, je spokojen na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, nedomnívá se však, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje to, že dochází ke zvyšování vědomí občanů všech věkových kategorií, za nedostatky považuje to, že funkcionáři rádi zaměňují význam slova prevence za prezentace, má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako nedostatečnou, nedomnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, nevidí rovněž v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Domnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, nedomnívá se, že tato preventivní opatření jsou dostačující, ke konkrétním opatřením uvedl, že je úzká spolupráce s romskými sdruženími, neboť ten, kdo se druží, má zájem věci zlepšovat, kdo se separuje, tomu nepomůže nic, souhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována.

Dotazník č. 7:

Tento dotazník vyplnil muž ve věku 41 let, vysokoškolského vzdělání, u PČR působí 20 let, doba působení na současném místě je 11 let, mimo PČR pracoval nezj. dobu.

Současnou úroveň prevence kriminality u PČR považuje za neodpovídající současné společenské situaci, je spokojen na svém současném místě, má dojem z dobře vykonané práce, domnívá se, že prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. Za největší přínosy preventivní činnosti PČR považuje to, že preventivní činnost se odráží od poznatků z praxe služby pořádkové, dopravní policie, i SKPV, za nedostatky považuje nedostatečný počet pracovníků i finančních prostředků, i když řadu aktivit lze realizovat s minimem prostředků. Dle jeho názoru je třeba také

odbyrokratizovat pořádkovou službu, aby se mohla více věnovat preventivnímu dohledu v terénu. Má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky a názory, i kdy jak uvádí, v rámci policejní i preventivní činnosti je třeba se držet především zákona praxe PČR v souladu s tím případně uplatňovat své osobní názory a postoje. Současnou prevenci kriminality etnických menšin hodnotí jako nedostatečnou, dle jeho názoru se nedaří zejména vyvolat pozitivní odezvu ze strany etnických menšin. Domnívá se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, k tomu uvádí, že zastává názor, že je třeba tlačit na univerzální nutnost dodržování zákonů bez ohledu na to, z jaké etnické skupiny kdo pochází. Vidí však v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl. Domnívá se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, etnické menšiny však nesmí být v preventivních aktivitách upřednostňovány. Policie je zde pro všechny skupiny obyvatelstva. Domnívá se, že tato preventivní opatření jsou dostačující, tedy v rámci personálních a finančních možností. Ke konkrétním opatřením uvedl, že je třeba usilovat o vyvážený souběh preventivní osvěty, preventivního dohledu a účinné represe. Nesouhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována, dle jeho názoru se policisté setkávají s trestnou činností kriminálních skupin (nejen romských), které jsou etnicky uzavřené. Proto je třeba tuto skutečnost analyzovat, alespoň pro vnitřní potřebu.

Tabulka č. 8 – vyhodnocení uzavřených otázek dle počtu

Číslo otázky z dotazníku	Kladná odpověď: „ANO“	Záporná odpověď „NE“
2.	I,I,I,I,I,	I,
3.	I,I,I,I,I,	I,I,
5.	I,I,I,I,I,	I,
7.	I,I,I,	I,I,I,I,
8.	I,I,I,I,	I,I,I,
9.	I,I,I,I,I,	I,I
10.	I,I,	I,I,I,I,I,
12.	I,I,	I,I,I,I,I,

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, tak 6 ze 7 preventistů je spokojeno na svém současném služebním zařazení, má dojem z dobře vykonané práce. 5 preventistů se domnívá, že současné prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány. 6 ze 7 preventistů má při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky, názory. Oproti tomu 3 preventisté se domnívají, že prevence kriminality etnickým menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti, 4 zbývajících s tím nesouhlasí. 4 pracovníci PIS vidí v rámci těchto preventivních aktivit smysl, 3 nikoliv. Na otázku, zda se domnívají, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl, odpovědělo kladně 5 preventistů. Tato opatření považují za dostačující 2 preventisté, 5 si myslí opak, 2 preventisté souhlasí s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována, 5 ostatních s tím naopak nesouhlasí.

Tabulka č. 9 – vyhodnocení uzavřených otázek v %

Číslo otázky z dotazníku	Kladná odpověď: „ANO“	Záporná odpověď „NE“
2.	85,7	14,3
3.	71,4	28,6
5.	85,7	14,3
7.	42,9	57,1
8.	57,1	42,9
9.	71,4	28,6
10.	28,6	71,4
12.	28,6	71,4

Tabulka č. 9 se zabývá opět vyhodnocením uzavřených dotazů, nikoliv však dle počtu, ale bere v úvahu tyto údaje v procentech. Přitom dochází k zaokrouhlování na jedno desetinné místo, což jak je zřejmé, nehraje v rámci tohoto průzkumu žádnou roli.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala kriminalitou národnostních menšin ve vztahu k prevenci Policie České republiky této trestné činnosti. V první kapitole byly uvedeny základní informace k jednotlivým formám prevence, byla zmíněna situace v naší republice, která s trestnou činností národnostních menšin souvisí, nebyla opomenuta role rodiny a výchovy při vývoji člověka a jeho budoucího případného páchaní trestné činnosti. Kapitola druhá se věnovala konkrétním národnostním menšinám a to Romům, Ukrajincům, Vietnamcům a Albáncům, především ve vztahu k jimi páchané trestné činnosti, obsahovala však i historické a faktografické informace k těmto skupinám a jejich původnímu domovu. Kapitola třetí se zabývala konkrétními formami preventivní činnosti, která je realizována Policií České republiky na této úrovni. Byly zmíněny především strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám a to za jednotlivá období, s určitým srovnáním minulých, ale i budoucích strategií. Čtvrtá a zároveň závěrná kapitola se věnovala praxi, první část poskytla informace o přednášce, která proběhla na Základní škole Nebušická v Praze 6, kdy se jednalo o preventivní činnost PČR na obecné úrovni, druhá, stěžejní část, se zabývala průzkumem, který byl realizován pomocí dotazníku s uzavřenými, ale i otevřenými dotazy pro příslušníky PČR, kteří jsou zařazeni na preventivně informačním oddělení PČR. Vzhledem k tomu, že dotazník byl anonymní, nebylo v této práci uvedeno, na jakém krajském, popř. obvodním ředitelství PČR tento průzkum proběhl. Zmiňovaný dotazník je součástí přílohy této bakalářské práce.

Pokud je možno ve stručnosti uvést vyhodnocení celé práce, tak samotný závěr není právě optimistický a jednoznačný. Nelze konstatovat, že by příslušnost k etnické menšině automaticky znamenala to, že její příslušník je více náchylný k páchaní trestné činnosti. Jak však bylo v práci zmíněno, samotná příslušnost k určité národnosti menšině často znamená to, že tyto osoby jsou více sledovány Policií České republiky, tudíž je u nich více trestné činnosti odhaleno. U Romů je však možné konstatovat, že vzhledem k jejich naprosto odlišnému způsobu života oproti majoritní společnosti v naší republice se dopouštějí trestné činnosti více. Toto je však mimo jiné způsobeno jejich zcela jiným materiálním hodnotám, chápání reality. Také je zde velmi zajímavé to, že Romové jsou často využíváni albánskými zločineckými gangy, pro které působí jako kurýři při pašování drog. Samotná činnost Policie ČR při preventivní činnosti se potýká s mnoha problémy, nejen v personální a odborné rovině, ale především

ve finanční oblasti. Nedostatek financí, který je v současnosti u Policie ČR standardní, v mnoha případech způsobuje to, že mnohá preventivní opatření nemohou být vůbec realizována. Příslušníci Policie České republiky tedy v mnoha případech jen díky svému nasazení a nadstandardnímu pracovnímu výkonu mohou proti trestné činnosti národnostních menšin bojovat. V zásadě je však jedno, kdo je příslušníkem té které národnostní menšiny, vždy záleží na konkrétním člověku, jeho morálním zásadám, na což má však zásadní vliv rodina a výchova, která je nenahraditelná.

Resumé

Bakalářská práce se v první kapitole věnovala prevenci obecně a jejím jednotlivým formám, rovněž tak roli výchovy a rodiny. Druhá kapitola byla zaměřena na trestnou činnost národnostních menšin – Romů, Ukrajinců, Vietnamců a Albánců, byly zde uvedeny i údaje v tabulkách pro lepší názornost. Byly zde rovněž základní informace o historii a současnosti konkrétní národnosti menšiny v její domovině. Kapitola třetí se zabývala preventivní činností Policie České republiky ve vztahu právě k národnostním menšinám, zmiňované zde byly i příslušné strategie. Kapitola čtvrtá byla částí praktickou, ve které byly zahrnuty informace o proběhlé přednášce o prevenci kriminality, která byla realizována na základní škole v Praze 6, druhá část obsahovala vyhodnocení průzkumu, který byl realizován prostřednictvím dotazníků mezi policejními preventisty. Dotazník je uveden v příloze bakalářské práce.

Anotace

Práce se věnuje kriminalitě národnostních menšin a její prevenci ze strany PČR. Jsou zde uvedeny informace k prevenci kriminality, není opomenuta ani role výchovy. Pozornost je zaměřena na Romy, Ukrajince, Vietnamce, Albánce a jejich trestnou činnost. Jsou zde obsaženy informace o preventivní činnosti PČR v souladu s příslušnými strategiemi. Součástí je i průzkum realizovaný prostřednictvím dotazníku mezi policejními preventisty.

Klíčová slova: trestná činnost, prevence, PČR, národnostní menšiny, Ukrajinci, Vietnamci, Romové, Albánci, výchova, strategie.

Anotation

The essay is dedicated to crime of national minorities and their prevention by the Police of the Czech Republic. There is information to prevention of crime and is not omitted the role of education. Attention is focused to Gypsies, Ukrainians, Vietnamese, Albanians and their crime. It contains the information about preventive activities of Police of the Czech Republic in accordance with relevant strategies. The part of the essay is also the research done by questionnaire method among prevent police officers.

Key words: crime, prevention, the Police of the Czech Republic, nation minorities, Ukrainians, Vietnamese, Gypsies, Albanian, education, strategy.

Použitá literatura:

Knihy, syntetické práce a monografie:

- 1) BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí. Varianty*. Praha 2005. ISBN 80-903510-1-8
- 2) COHN, W. Cikáni. Sociologické nakladatelství. Praha 2009. Vydání první. ISBN 978-80-7419-008-7
- 3) ČECH, S., ŘEZNÍČEK, M. *Zločin kolem nás*. Nakladatelství Melantrich. Praha 1997. Vydání první. ISBN 80-7023-253-6
- 4) ERIKSEN HYLLAND, T. Sociální a kulturní antropologie. Příbuzenství, národností příslušnost, rituál. Portál. Praha 2008. ISBN 978-80-7367-465-6
- 5) GABAL, I. a kolektiv. *Etnické menšiny ve střední Evropě. Konflikt nebo integrace*. G puls G. Praha . Vydání první. 1999. ISBN 80-86103-23-4
- 6) JAKOUBEK, M. Cikáni a etnicita. Triton. Praha 2008. Vydání první. ISBN 978-80-7378-105-5
- 7) JAKOUBEK, M. Rómové – konec (ne) jednoho mýtu. BMS-Start, s. r. o., Praha 2004. Vydání první. ISBN 80-86140-21-0
- 8) KRAUS, B. a kolektiv. *Člověk – prostředí – výchova*. Paido. Brno 2001. ISBN 80-7315-004-2
- 9) KRAUS, B. Teorie výchovy. Institut mezioborových studií Brno. Brno 2006
- 10) KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. Portál. Praha 2008, Vydání první. 216 stran. ISBN 978-80-7367-383-3
- 11) MOULISOVÁ, M. Kriminalita etnických menšin a cizinců. Policejní akademie České republiky v Praze. Praha 2010. Vydání první. ISBN 978-80-7251-335-2
- 12) NAVRÁTIL, P. a kolektiv. *Romové v české společnosti*. Portál, Praha 2003, vydání první. ISBN 80-7178-741-8
- 13) NĚMEC, M. Organizovaný zločin. Naše vojsko, Praha 1995, vydání první, ISBN 80-206-0472-3
- 14) NOŽINA, M., KRAUS, F. *Kriminální sítě ve vietnamské diaspoře. Případ České republiky*. Ústav mezinárodních vztahu Praha. Praha 2009. ISBN 978-80-86506-82-1
- 15) NOŽIMA, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Themis. Praha 2003. ISBN 80-7312-018-6
- 16) RADVAN, E. KUČERA, J. *Vybrané problémy metodologie vědy*. Institut mezioborových studií Brno, 2010.

- 17) ŘEHOŘ, A. Metodologie I. Institut mezioborových studií Brno, 2009
- 18) SÝKORA, P. KRAUS, B. *Sociální pedagogika I*. Institut mezioborových studií Brno, 2009
- 19) STÝSKALOVÁ, V. Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989. Centrum pro studium demokracie a kultury. Brno 2004. Vydání první. ISBN 80-7325-050-0
- 20) ŠIŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti v České republice. Portál. Praha 2001. Vydání první. ISBN 80-7178-648-9
- 21) VAVŘÍK, M., RADVAN, E. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Institut mezioborových studií Brno, 2009
- 22) VÍZDAL, F. Sociální psychologie I. Institut mezioborových studií Brno. Brno 2010
- 23) ZAPLETAL, J. a kolektiv. *Prevence kriminality*, Praha: PA ČR, 2008
- 24) ZOUBKOVÁ, I. , MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Armex Publishing. Praha 2004. Vydání první. ISBN 80-86795-05

Časopisy a jiné zdroje:

Co se osvědčilo. Úspěšné romské projekty ve střední a východní Evropě. Partners Czech 2003. ISBN 80-239-0362-4

Časopis Policista č. 9/2004, IN: Němec, M. Ruskojazyčný organizovaný zločin v České republice (jeho organizační struktura a trestná činnost)

Časopis Policista č. 3/2012, IN: Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

Příručka s radami k rasovým incidentům. Metropolitní policejní služba New Scotland Yard, Londýn, 7. května 1997. Inspektor Brett Lovegrove, 56 stran

Reforma Policie ČR, (komentovaná podoba – aktualizované vydání), MV ČR, Praha 2009

Romové – reflexe problému (Soubor textů k romské problematice). Sofis. Praha 1997. Vydání první. ISBN 80-902439-0-8

Romové ve městě. SOCIOKLUB. Praha 2002. Vydání první. ISBN 80-86484-01-7

Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2012. Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky. Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7. Praha 2008

Informace z Internetu:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>, cit. 10.10. 2011

<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uoozzarok2010.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>, cit. 2. 2. 2012

<http://slovník-cizich>

slov.abz.cz/web/hledat?typ_hledani=slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&ci zi_slovo=etnick%E1+men%B9ina, cit. 4. 2. 2012

http://usti.idnes.cz/policejni-posily-na-sluknovsku-mohou-letos-vyjit-na-113-milionu-pv2-/usti-zpravy.aspx?c=A110930_205109_usti-zpravy_zep, cit. 5. 12. 2011

http://zpravy.idnes.cz/ve-varnsdorfu-demonstrovaly-stovky-lidi-vydaly-se-k-ubytovne-romu-1pe-/domaci.aspx?c=A110902_144655_usti-zpravy_alh, cit. 8. 12. 2011

webové stránky:

www.bis.cz

www.mvcr.cz

www.policie.cz

Přílohy:

Příloha č. 1

Dotazník k průzkumu k bakalářské práci Kriminalita národnostních menšin a její prevence z hlediska práce PČR.

Dobrý den, jmenuji se Michal Kroutil a jsem studentem Institutu mezioborových studií v Brně, obor sociální pedagogika.

Touto cestou bych Vás chtěl požádat o vyplnění předloženého dotazníku, který se skládá ze dvou částí. První část slouží ke zjištění informací o osobě respondenta. Ve druhé části je uvedeno dvanáct otázek týkajících se problematiky prevence kriminality z hlediska práce PČR. Část otázek je uzavřených, část otázek je otevřených s možností vyjádření vlastního názoru.

Dotazník je anonymní, aby tak mohla být zaručena dostatečná objektivita při zpracovávání a následném vyhodnocování získaných informací a zároveň, aby nedošlo k narušení práv na ochranu osobních údajů. Získané informace budou prezentovány pouze v bakalářské práci.

Při vyplňování dotazníku zakroužkujte vždy jen jednu z uvedených možností. U otevřených otázek uveďte svůj vlastní názor.

Za vyplnění předmětného dotazníku předem děkuji.

Část první

Otázky k osobě respondenta:

Věk	
Pohlaví muž - žena	
Vzdělání	
Doba služebního působení u PČR	
Doba služeb. působení na současném místě	
Předchozí činnost mimo PČR v letech	

Část druhá

Otázky konkrétního výzkumu:

1) Hodnotíte současnou úroveň prevence kriminality u PČR za dostačující, resp. odpovídající současné společenské situaci?

odpovídající x neodpovídající

2) Jste spokojeni na svém současném služebním zařazení, máte dojem z dobře vykonané práce?

ano x ne

3) Domníváte se, že současné prostředky PČR jsou v rámci prevence vhodně vynakládány?

ano x ne

4) Co považuje za největší nedostatky a přínosy preventivní činnosti PČR (uved'te nejzásadnější) ?

přínosy:

nedostatky:

5) Máte při své služební činnosti možnost se rozvíjet a prezentovat vlastní myšlenky, názory?

ano x ne

6) Jak hodnotíte současnou prevenci kriminality etnických menšin – odpovídající, nedostatečnou, částečně odpovídající?

odpovídající x částečně odpovídající x nedostatečnou

7) Domníváte se, že prevence kriminality etnických menšin je dostatečně odlišena od prevence kriminality majoritní společnosti?

ano x ne

8) Vidíte v rámci těchto preventivních aktivit konkrétní smysl?

ano x ne

9) Domníváte se, že Strategie pro práci PČR s etnickými menšinami má smysl?

ano x ne

10) Myslíte si, že tato preventivní opatření jsou dostačující?

ano x ne

11) Jaká konkrétní opatření byste realizoval/a vy, pokud byste o těchto opatřeních mohl/a rozhodnout? (otevřená otázka – konkrétní příklady):

12) Souhlasíte s tím, že např. romská kriminalita nesmí být zvlášť vykazována?

ano x ne